

ELŐFIZETES:
Égész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitlér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Közegészségügyi teendőink.

Múlt számunkban közöltük volt a tiszti főorvos jelentését Zombor sz. kir. város közegészségügyi állapotáról az 1891. év első felében. A képet, melyet a jelentés nyújt, eléggé tetszetős és kellemző ugyan, kissé behatóbb vizsgálat azonban meggyőző arról, hogy e téren még sok és sokoldalú teendő vár reánk, bajok, melyek elenyészé-
telül, hiányok, melyek pótlásáról gondoskod-
nunk kell.

A közegészségügynek fontossága azt hisszük ép oly szembeötlő, mint annak távolállása a po-
litika, a vallás és nemzetiség alkotta korlátoktól,
melyek más téren a közvéleményt egyes esetek-
ben, bizonyos irány iránt elfogulttá, ellen- vagy
rokonszenvenessé teszik. A kormányzat oly ága ez,
mely előtt minden véleményeltérés megszűnik,
melynek helyes vitelétől valamennyiünk legdrá-
gabb kincse, egészségünk, testi épségünk függ.
Nem kell az ugynevezett és annyiszor idé-
zett legöregebb emberek közé tartoznunk, hogy
reá mutathassunk azon óriási különbségre, mely
e téren Zomborban örvendetesen észlelhető, saj-
nosan kell azonban azt is tapasztalnuunk, hogy e
térén még mennyi teendő áll előttünk.

Hogy csak a legégetőbb rákfénere mutas-
sunk, ez a gyermekhalandóság, 367 halott közül
142 az 5 éven alóli, több mint 38%-a a mult
félév halottjainak a gyermek! Igaz, hogy ezen
arányszám nem fog oly borzasztónak feltűnni, ha
más városokéval hasonlítjuk össze, nem szabad
azonban megfelelkezniünk, hogy városunk lakos-
ságának több mint harmadrésze tanyai, hol a
viszonyoknak jobbaknak kell lenniök, és hogy
lakosságunk jobbra földmiveléssel foglalkozik,
hogy itt gyárak, nagybbszabásu iparvállalatok,
melyek a szülők testét, idegeit megtámadva, a
jövő nemzedéket bosszúlják meg az over-work-
ingot, egyáltalán nincsenek. És ha ezek mellett
még is ily nagy a halandóság, pedig e félévben
még csak járványos betegségek sem uralkodtak,
e körülmény megfajlását csak abban találhatjuk
fel, hogy a jelentés egy másik adata szerint a 7
éven alul elhalt gyermekek közül nem orvosolta-
tott 81. Az orvos segélyének igénybevétele ugy
látszik még mindig a köznép ellenszenvének be-
folyása alatt áll. (Mint jellemző adatot hozza fel

a jelentés, hogy a görög keletieknél az arány-
szám kétszer oly nagy, mint a katolikusoknál,
ugy hogy az összes r. k. elhunytak közül orvosi
segélyben 29%, a görög keletieknél pedig 57%
nem részesült.)

E szomorú számadat talán indokoltá fogja
tenni azon kérdés felvetését, vajjon az egészség-
ügyi szolgálat terén működő egyének száma
megfelel-e a szükségletnek? Ha Baja és Ujvidék-
ket nézzük sokkal kisebb határraikkal és látjuk
hogy mindenütt három hatóságú orvos van alkal-
mazva, talán nem fog csak a tisztújításokkor feltűnni
szokott kérdések közé tartozni egy harmadik orvosi
állás rendszeresítésének ügye, mely nézetünk
szerint különösen a külbelki lakosság egészségi
viszonyait ellenőrizné. Másrészt pedig a közegész-
ségügyi törvénynek a gyógykezelt gyermekek
hozzátartozóinak birságolását szeretnők kissé szí-
gorubbant végrehajtatni, mert ötven krajcáros, leg-
feljebb egy forintot bírságot mégis csak csekély-
nek találunk. Sajnátságos dolog, hogy midőn egy
iparos segédjét be nem jelenti, ott a bírság mi-
nimuma husz forint, a szülő ellen pedig ki gyer-
mekét nem orvosoltatta, vagy ki azt iskolába
nem járattja, a minimum ötven, mond: ötven kraj-
cár. Egy emberélet pedig mégis csak többet ér.

Tagadhatatlan, hogy mindezen bajok mellett
közegészségügyünk lényegesen javult. Akár az
előző félév, akár az 1890. év első felét vesszük
összehasonlítási alapul, mindkettővel szemben az
eredmény aránylag kedvező. Van ebben része
minden esetre annak, hogy járványok e félév-
ben nem fordultak elő, de kétségbevonhatlan
az is, hogy a köztisztaság, melyre hatóságunk
különösen legujabban annyi gondot fordít, bizo-
nyos mértékben befolyással volt. Aki tudja, mily
csekély, mondhatni semmis eszközökkel és anyagi
erővel éretik el, hogy városunk közterci, utcái
oly tisztá, jó karban, befásítva, az idegenre kel-
lemes benyomást tevők, a lakosság közegészségi
viszonyaira mily fontosak, lehetetlen elismeréssel
nem adózni azon munkásság előtt, mely már ed-
dig is ily eredményeket idézett elő. Nemcsak a
külcsin, a szemrevalóság az, melytől elismerését
senki sem tagadhatja meg, hanem csak vissza kell
gondolnunk azon portengerre, arra a mocokkal
vegyes felelegekre, melyek városunk legelőkelőbb
részeinek egyik fölátványosságát képezték, hogy

reá jussunk arra a tudatra, hogy tulajdonképen
most kezdünk várossá lenni.

Térszűke nem engedi, hogy sok ide tartozó
tárgyról bővebben megemlékezzünk, hogy az állat-
egészségügy, az ivóvíz, csatornázásunk kérdéseit
külön taglaljuk, talán elég, ha csak megemlítjük,
a teendő ugy sem képezheti vita tárgyát, ez leg-
feljebb pénzkérdés.

Szívesen meghajlunk a szigorú takarékoság
elvei előtt, megengedjük, hogy 43% pótdónál
teheremelésről csak szólni is már könnyelműség,
e téren azonban, hol a szó legszorosabb értelmé-
ben a dolog saját bőrünkre is megy, a hallgatás
még nagyobb hiba volna. Meg vagyunk győződve
arról, hogy azon egyének, kik közkérdéseinkben
az irányadók, kiknek e téren már annyit köszön-
hetünk, nem fognak habozni ez irányu javasla-
taikkal előállani, még akkor sem, ha netalán né-
hány pótdófihoz malom alatti bírálatát is vonnák
magukra. Reméljük, hogy nem csalódtunk!

A parlamenti helyzet. A függetlenségi párt
részéről folytatott obstrukcionális eljárás oly teendőkre
készíteti a kormányt, a melyekkel amaz eljárást lehető-
leg paralizálni lehet. Ama hírek szállongtak csak a leg-
utóbbi napokban is, hogy a kormány már az országgyű-
lés fölösztatásának gondolatával is foglalkozik, a mi
azonban — mint ujabban teljesen megbízható forrásból
értesültünk — teljesen alaptalan. Más eszközökkel ki-
vánja a kormány ellensúlyozni az obstrukciót; nevez-
tesen tervbe van véve az ülések tartamának meghos-
zabbítása, ugy hogy a képviselőházi ülések ezután dél-
előtti 9 órától délutáni 3 ig (tehát teljes 8 órában) át
tartanak megszakítás nélkül s az eziránti indítvány-
nyal már a napokban elő is fog állani a kormányelnök.
Ha pedig a függetlenségi párt a közigazgatási törvény
javaslat tárgyalása közben fölmerülő kérdéseket is
tartóztatja, fölhasználja taktikájára, ugy naponta két
ülés is fog tartatni. Ez hihetőleg ki fogja fárasztani az
akadékoskodó szélsőbalt.

A görög nyelv nélküli tanfolyam.)

Irta: Balogh Péter.

E sorokkal tájékoztatni akarjuk a művelt közönsé-
get arra nézve, mi a célja, fontossága és haszna a mult
1890. évi XXX. törvényeknek, mely a görög nyelv
általános kötelező voltát megszünteti. Felvilágosítással
akarunk szolgálni az érdekelt szülőknek abban a fontos

* Azon kiváló fontosságnál fogva, melylyel a görög nyelv kér-
dése a tanév megkezdése előtt bir, munkatársunknak a zombori fő-
gimnázium értesítőjében e cím alatt megjelent cikkének egy részét
időszórunkunk velük közölni. Szerk.

A „BÁCSKA“ tárcája.

Ha elmerengsz...

Ha elmerengsz szélid szeméddel,
Támadoz mely-ábrándozón,
Ha méla vágyak rajja lész,
S e vágy a messzeségbe von,
—
Ha lelked elröpíti szárnyán
Ábrándos, büvös képzelet,
És titkos érzés árja az, mi
Átjárja kéjjel szívedet; —

Ha így, egy csöndes alkony-órán
Ábrándozásod percében,
Körüléd zsongó esti szellő
Lágy csokját érzed fűrtiden,
S az elhaló nap vég sugára
Biborpirot ont el arcomon...
Oh! gondolsz-e akkor én reám?
Ha vágyad messzeségbe von?...
Erdélyi Zoltan.

EGY FŐISPÁNI BEIKTATÁSON.

— Már a nagyapám is bizottsági tag volt, követ-
kezőleg én is az vagyok. Haj, de az ő idejében még
roppant értelme volt ennek az állásnak, ma már az em-
bernek mintha restellenék is, vagy mi. A súlyedő hajóról
menekülni szoktak a patkányok.

Mindamellett én is bementem a főispáni installálásra.
Hiszen talán őh is lesz többet. A vármegyének ezen
ünnepléses mozdulása a régi életnek, ezen fellobbanásai
hasonlítanak a nehéz beteg képen megjelenő vörös fol-
tokhoz, vagy a baldokló arcán elterülő bucsumosolygáshoz.

Mint ahogy elmegyünk meglátogatni a szomszéd-
unkat, ismerőstünket, akit némsokára eltemettünk, ugy
látogatjuk a vármegyét is részvétből, noha a részvét

mai nap már a tudomány által meghaladott álláspont.
Azokban talán nincs is belőle, akik kurálják évek óta
a nehéz beteget. Majd egyszer csak jön róla a hír a
doktorok nyelvén: „A beteg meghalt, de a hideglelése
elmaradt, a boncolás megmutatta, hogy a diagnózis ala-
pos volt.“

Csunya hideg idő volt kora reggel, fenyegető
felhők táboroztak az égen, a velencei tóban reszketett
a víz a csipős szél szántása alatt, ugyancsak ránk fért
a felső kabát. Igaz, hogy előtte való nap Orbán volt,
de hát akkor már elmúlt s május 26-án a kocsin
megfázni mégse kellemes s az ember szemrehányólag
kérdi Bánk bánnal a tavaszi időtől: „lát illik-e ez,
becstület e ez?“

Nagy néhezen felszakadtak a felhők s az ünne-
pégre neki derült az idő, láthatta az ég is, láthatta a
föld is azt a fényes bevonulást a pályaháztól a megyei
székházig. Valahol a „Ponty“ vendéglő körül, a gabona-
piac környékén vasból készült állatok voltak a földbe
ásva s irtózatos hangjukkal hirdették messze szölvá az
ős magyar város örömét. A máskor aluszékony f...
... i közönség pezsgett, mozgott, tarkítva sok százától
a vidékieknek, vigan lengettek a lobogók a szellős leve-
gőben. A hatalmas vármegyeház komoly homlokzata
mintha biztatná a közönséget, hogy csak sűrűgjetek,
csak szaladozzatok, mert efféle ünnepséget aligha fogtok
már többet megéni.

Tíz órára volt a közgyűlés megnyitása jelezve. A
vármegyeház előtti tér akkor igen mozgalmas, szindus
képet nyújtott. Egyszer csak megindultak a „Ferenc
József lány növél iskola“ növendékei, mind fehérbe
öltözve, mint egy gyönyörűség, „tejtűt“ vonultak ke-
resztül lehelletszeri ruhában, rózsaszégyenítő ajkakkal.
Elő azok a cukorka papírba göngyölni való piciny babák,
azután mind nagyobbak-nagyobbak s a menet végén
már kisasszonyszámba menő akkora növendékek, a kik
már bizonyára felhagytak a szentjánoskenyér evéssel,
lévén abba a korban, mikor a leányok szeretnek ki-
kukucskálni az ablakon. Sorfalat képeztek a székház
lépcsőzetén. Soba méltóságos F. M. báró ilyen eleven
sövény mellett nem ment el.

Eközben bevonul a közönség a nagyterembe. Elöl
a mágnások: Zichyek, Eszterháziak és a többi. De mi-
csoda fény, pompa és drágaság ragyog le róluk! Egynek-
egynek a mentéjeért oda adnám egész évi jövedelmemet,
pedig nem is olyan csekélység, mert heted magammal
élek belőle. Némelyiknek a feje bizony már galamb-
számba megy, de azért a ruha, a kard délceggé, daliássá
teszi. A szemem káprázik, amint végig hordozom rajtuk.

„Nem is tudom, hogy melyik szebb,
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb.
Csak áldom az istenemet,
A mért én is magyar vagyok!“

Ide nézz Árpád apánk onnan az égi tejútról!
lásd, még megvagyunk.

Küldöttség megy a főispánért s ezernyi éljenzés
közt megjelent. Szép darab egy ember, kitelnék belőle
két bulgár fejedelem. Talán némelyik mágnásunk arcán
az a kérdés lebeg némán, a mit Dido így fejez ki Ver-
giliusnál: „Quis novus hic nostris successit sedibus hos-
pes?“ (Vajh ki ez új jövevény érkezve lakunk küszö-
béhez?) No de hát ez csak föltevés, a valóságot nem
tudhatja senki. Minden ember maga tudja legjobban,
mit csinálnak azok a legbelső srófcokkák, melyeknek
pontos és egybevágó működésétől függ egy emberi be-
cstületes életnek szabályos folyása.

De megmondotta a főispán, hogy nem is egészen
idegen, mert épen 20 év előtt itt subscribált, akarom
mondani, esküdtött aljegyzőnek. Beszédének tenorja az,
hogy „a rohamos baladás korszakát“ éljük. Hm! hm!
ami rohamos, az veszedelmes is lehet. Ugy van a vár-
megye, mint mikor az orvos a sebesült katonának le-
vágja a karját, a lábát, s csak annyit szól hozzá: „ne
öbégasson kend, ha esze van, tán látja, hogy gyógyi-
tom!“ Hát biz így gyógyítják a vármegyét is.

A miniszterium, a társadalom, az egész ország,
még az égi levegő is tele van azzal a felkapott elvvel,
hogy: Recedant vetera, nova sint omnia, corda voces
et opera. (Félre a régivel, legyen minden új: szív, szó,
tett.) Szapáry gróf a dajkája ennek a megújodásnak
ugy tesz, amint a francia példabeszédben van: Ha ti

elhatározásukban, hogy a görög nyelvi kurzusra irassák-e be fiaikat vagy a görög nélküli kurzusra.

Legkönnyebben megérti a görög nyelvi törvény lényegét, célját és hasznát az, a ki ismeri a törvény létrejöttének okát; a ki tudja, micsoda kényszerítő szükség tette szükségessé a gimnázium szervezetének megváltoztatását és a görög nyelv tanításának korlátozását.

Non scholae, sed vitae discimus. Nem azért járunk iskolába, hogy éppen valamivel eltöltsük ifju éveinket; sőt még azért sem, hogy ránk ne mondassák: műveletlen, iskolázatlan ember! Hanem azt akarjuk, hogy az iskolában bennünket a társadalom derék és hasznavehető tagjává képezzenek ki; hogy művelt emberekké váljunk és megszerezük a megélhetés eszközeit; hogy kifejléssük tehetségeinket, kiműveljük eszünket és szívünket, szoktassák akaratunkat. Azt akarjuk, hogy az iskola adjon meg nekünk azt az értékes belső tartalmat mely a tudáson és nemes férfias jellemre alapszik, s melylyel szemben az emberek iránt művelt emberhez illő udvarias szép *modorra* és az emberekkel való ügyes *bánásmóddal* mester-ségére inkább a család van hivatva megtanítani bennünket. Boldogulni akarunk az életben, azért járunk az iskolába. Boldogulni úgy anyagi, mint szellemi tekintetben; mert csak anyagi jólét és lelki műveltség együtt képesek igazi boldogságot teremni számunkra.

Csak hogy természetesen meg megszerezük boldogulásunk eszközeit, addig a fejlődésnek többféle fokozatán kell keresztül mennünk. Az *elemi iskolában* meg kell tanulnunk az emberi haladás legelőkelőbb segédeszközeit: az olvasást, írást, elemi számolást. — A *középiskolában* általános műveltségünk alapját kell megvetni, mely szükséges feltétele nemcsak az emberiség általános haladásának, hanem egyúttal minden speciális szaktanulmányoknak is, mert minél általánosabb műveltséggel bír valaki, annál magasabb szempontokra tud emelkedni a saját szakmájában is. A középiskola feladata az is, hogy amaz alapismeretekre és segédeszközökre megtanítson bennünket, melyek későbbi szaktanulmányainkhoz szükségesek, és a melyek csak az ifjúkorban tanulhatók sikerrel: minők a nyelvi, matematikai és geometriai ismeretek. — Végre aztán a *szakiskola* közvetlenül az életnek nevel; az állam és társadalom óriási munkájában ezt vagy amaz a szerepet betölteni képesít, s ezzel biztosítja nemcsak egyeseknek, hanem az államoknak is a boldogulását.

A középiskolának tehát kettős feladata van: először *általános műveltséghez* juttatni az embert, másodsor pedig szaktanulmányaira némely segédeszközök birtokába helyezni, vagy más szóval a *szakiskolára előkészíteni*. De ez a kettős feladat csak első pillanatra kettős, valójában pedig szorosán összefügg, mert — mint fentebb említettük — az általános műveltség megszerzése szintén csak azt célozza, a mit a szaktanulmányok segédeszközök eljuttatása, t. i. hogy már a középiskola megadja nekünk azt a lehetőséget, hogy a szakiskolán a társadalomnak minél derekabb és hasznosabb tagjává képezhesük ki magunkat.

A középiskolák tantervének megállapításánál annak a kérdésnek eldöntése a legnehezebb feladat, mely tudományok legalkalmasabbak általános műveltségünk emelésére. Mert annak a megállapítása, hogy szaktanulmányainkhoz micsoda segédeszközökre lesz szükségünk, meglehetősen evidens dolog. Szaktanulmányaink magok igazítanak utba. Mindenki tisztában van vele, hogy a technikusnak jól kell tudni rajzolni meg számolni; hogy a jogásznak ismernie kell az emberi nem történetét, tudnia kell latinul is valamit; hogy az orvosnak inkább természettudományi ismeretekre van szüksége; s hogy végre hazai tudományos irodalomunk szegénysége mindenkire egyaránt kívánatos teszi, hogy egy művelt, modern nemzet nyelvvel megismerkedjék. Ezekre nézve nincs nagy nézeteltérés az emberek között. Sokkal nehezebb az általános műveltség tényezőinek a kiválasztása.

Mik azok az ismeretek, melyekre minden művelt embernek szüksége van?

Annai bizonyos, hogy különböző időkben más-más volt a műveltség feltétele, főleg a mi az ismeretek mennyiségét és irányát illeti. A korszellemtől, a kor műveltségétől függött ez mindig. Egészen más volt egy görög vagy római művelt ember tudománya, más egy

középkori lovagé, megint más a renaissance deákos műveltségű férfié, a reformatio fölvilágosodást sürgető hívéé, más egy francia forradalom-kori polgáré, és így tovább. Természetes, hogy korunk művelt emberének tudása sem lehet az, a mi egy renaissancekori humanistáé volt, nem szorítkozhatik kizárólag a görög és római auctorok ismeretére és rajongászerű bálmulására; hanem alkalmazkodnia kell a mai kor szelleméhez és műveltségéhez.

Minden korszak műveltségének megvan a maga jellemvonása, mely az ezen korban uralkodó eszméktől, anyagi és szellemi törekvésektől, tudományos kutatások irányától és sikereitől s több, föl alig sorolható körülménytől függ. Ha már a legapróbb részletekig nem lehet is körülírni, általános elvként azonban egész határozottsággal kimondhatni, hogy a művelt ember műveltségét saját korának műveltségi határozza meg. Minden művelt embertől megkövélhetni, hogy annyit legalább is tudjon, hogy megértse saját korának uralkodó eszméit, tudja méltányolni vívmányait, érdeklődjék főbb törekvései, céljai iránt. Ez tudásának általános kritegiuma, irányzója és mérlege.

Korunk a *felvilágosodás és szabadelvű eszmék diadala, meg a technikai és a természettudományok fölvirágzása* jellemzik legjobban. A fölvilágosodásnak és szabadelvűségnek köszönjük a régi feudális társadalmi rendszer eltörését, a korlátlan hatalom monarchikus kormányformák megszüntetését, a népszabadság eszméjének megszilárdítását és részben megvalósulását, a parlamentaris kormányzati formát, a nemzeti irányú törekvéseket politikaként, mint művelődésben, s több e féle dolgot, melyekről, mint a legnagyobb kulturális áldásról, ma senki sem szeretne lemondani.

A technikai és természettudományok fölvirágzását és az abból eredő sokféle anyagi és szellemi hasznát csak bámulni lehet, de leírni alig. Gondoljunk csak a gőzgépre, melynek fontossága csak a könyvnyomtatással mérhető össze, s a gőzgép számtalan alkalmazására közeledésben, gyáriparban, gazdaságban stb. Mily könnyűvé vált ez által emberek, országok, világrészek érintkezése. Mennyi állati erőt pótol ez a csodálatos alkotás. A jó ég tudja, hányszor több erővel rendelkezik, hányszor nagyobb erővel dolgozik ma az emberiség, mint ezelőtt csak száz esztendővel is. Jóformán a gép végzi a legterheesebb munkákat, az ember csak segít neki. Kimélheti magát. A gép ma az igazi rab-szolga, az ember föl szabadult. Vagy itt van a villám, melyet ezelőtt csak mint félelmetes égi tüneleményt ismert az ember. Ma telegrafrá sodronyainkon küldjük ide oda hírvölkül, világítunk s gőz helyett kocsikat hajtatunk vele és ki tudja, még mire nem fogjuk használni. Gazdaság, ipar, kereskedelem, de sőt a többi tudományok és a művészetek is sokat köszönnek a természet-tudományoknak.

A természettudományok vívmányairól tájékozódni kell minden embernek, különben nem lehet a tizenkilencedik századnak művelt gyermeke. Kisujjában lehet egész ókor irodalma és műveltsége, még sem lesz *művelt* ember, csak a klasszikus irodalom *tudósa*. Kizárólag valamely idegen, tőlünk távol eső szellemi világban élni, saját korát pedig nem érteni, iránta nem érdeklődni, benne a peleskei nótiárius módjára tévelyegni és ügyetlenkedni nem lehet egy művelt ember ambíciója, sem pedig a társadalomnak feladata ily embereket nevelni a nemzet intelligentiájául.

Századunk felvilágosodási és szabadelvű eszméinek is tartozunk legalább annyival, hogy megértsük és méltányolni tudjuk őket. Minden művelt embernek fogalommal, sőt világos tudattal kellene bírni arról, hogy korunk műveltségének két fő jellemvonása, a fölvilágosodás és természettudományok fölvirágzása, nem minden egymásra hatás nélkül, csak esetleg fejlődtek ki egymás mellett, hanem a kettő között melyebb okozati viszony van. Ismernie kellene a felvilágosodási eszmék kifejlődésének oly annyira érdekes és tanulságos történetét; ismernie kellene hatásait társadalmi viszonyainkra, politikai életünkre, tudományra és művészetre. Szóval az iskoláinkban eddigelé annyira elhanyagolt műveltség-történelem beható, és amennyire lehet részletes tanítására van szükségünk.

Ezek azon ismeretek, melyek a mai kor emberét

és ennek egész gondolkodása módját, tehát szakismereteit is, nagyban befolyásolják és emelik. *Történeti* (művelődés és irodalomtörténet) és *természettudományi* ismeretek.

(Folytatás.)

Helyi és megyei hírek.

Képviselőink adományai. A tervezett budapesti német színház botrányát, amit olvasóink a napilapok után eléggé ismernek, egy-két tekintélyesebb főrangú képviselőt arra indított, hogy az építendő újabb magyar színház javára gyűjtést kezdjenek. Az első nap adakozói közt látjuk megjelent közötti Latinovits Ernőt, Harkányi Károlyt, Pulszky Ágostot, Fernbach Antalt, Koczkar Zsigmondot és Antunovits Józsefet 200—200 frtos adományokkal.

Háziezredünk táborban. A zombori (23.) és az újvidéki (6.) ezredek július 29-én indultak Budapestről Pilis-Csabára, a hol a táborba szálltak. Utközben a táborból jövő 32. és 68-ik ezredekkel találkoztak Nagy-Kovácsi táján, a hol rendszeres harcot vívtak. Most a pilis-csabai tábor kellemetlenségeit élvezik bakáink s gyakorlatukat a tábor környékén folytatják.

Honvédezredünk — mint már említettük — e hó 19-én kezdi meg őszi fegyvergyakorlatait, a melyeknek java része az idén is Lugoson folyik le. Az 5., 6., 7. és 8-ik gyalogezredekkel szept. 10—15-ig dandár, szept. 16—18-ig pedig hadosztálygyakorlatot végeznek. A 3. és 4. honvédezredek 2—2 százada (5. és 6. azonoskivül a tüzérségtől (szeptember 10—18 ig) a 32-ik ütegosztály ide osztatik be.

Az 1848—49-iki szabadságharci emlékek kiállításának rendezői több értékes festményt rendeltek meg oly célból, hogy azokat a becsesebb s értékesebb tárgyakat beküldő kiállítók közt díjak gyanánt osszák ki a kiállítás befejeztével. E festmények közt Kollarznak két, igen sikerültnek mondható, képe van. Az egyik a Kossuth ceglédi beszédét hallgató nagy közönséget látjuk, hogy mily lelkesedéssel és (a képen jól kifejezett) áhitattal vették őt körül a derek alföldi magyarok. Az előtérben állók közül többen leborulva hallgatják Kossuthot. E kép párja azt a híres jelenetet ábrázolja, mikor Kossuth ceglédi beszéde után másnap több ezer (minden fegyvert fogható) ember lelkesedve indul Pest felé kaszákkal, fejszékkel és ajkukon a Kossuth dallal. Azt állítják, hogy itt hangzott föl először a mi kedves nótánk, hogy: „Kossuth Lajos azt izenter”. Szerzőjét ma sem tudjuk. — E képeken kívül életnagyságu Kossuth mellképet olajba festve is kapnak mind ama kiállítók, a kik nagyobb számu vagy a kik egyes de igen érdekes dolgokat küldenek. A többi kiállító is kap életnagyságu fénykép imitációt Kossuth képéből. Minden küldemény az 1848—49-iki szabadságharci kiállítás rendezőinek Budapestre, a fővárosi vígadóba címzendő.

Az adai m. kir. földmivésiskola f. évi záró vizsgái augusztus hó 30-án tartattak meg, melyre a mezőgazdasági tanügy barátait tisztelettel meghívja az igazgatóság.

A szünidei orvosi tanfolyam ügyében a belügyminiszter a következő körrendeletet intézte varmegyénk törvényhatóságához: A szünidei orvosi tanfolyam végrehajtó bizottsága azon kérdést intézte hozzám, hogy miután a f. évi szeptember 7-től 19-ig Budapestben megtartandó orvosi tanfolyamok közegészségi, közigazgatási és törvénykezési szempontból is fontos tantárgyak főgnak előadni, a kérdéses tanfolyamot a hatósági orvosoknak figyelmébe ajánlom, a hatóságoknál pedig az intézkedést tegyem meg arra nézve, hogy azok a tanfolyamra feljönni szándékozó orvosokat a szükséges szabadságidővel, esetleg anyagi segéllyel is lássák el. Tekintettel arra, hogy az ily tanfolyam ugy az orvosi tudomány újabb vívmányainak megismerésére, valamint gyakorlati elsajátítására célszerű intézkedésnek mutatkozik, az abban való részvételt annál is inkább ajánlom a hatósági orvosok figyelmébe, miután a kurzuson oly tudományos és gyakorlati ismereteket is könnyű módon és előnyös viszonyok közt szerezhettek maguknak, a melyeket orvosi közalkalmaztatásuk terén, ugyszólván min-

tudnátok, mennyit fáradok én ti veletek — mondá a kakas a cserebogaraknak, mikor lenyelegette őket.

Minden szép tervezés, minden jóra való törekvés mellett is lehet az az új institucio olyan, mint a rossz-szül sült rostbőf, melyet nehéz megrágni és lehetetlen megenni.

Aligha nem ilyen véleményben van Sz. I. bizottsági tag ur is, mert drágaságos remek mentéjén néha egyet ránt a vállával s ugy tetszik, mintha a kardját is szorosabban markolná. Ő még meg is tudná subintani azt a kardot, csakhogy nem jó lenne vele szemközt állni, mikor megsubintja. Hatalmas egy alak, a férfias erő megtestesülve, nem is igen vegyül el a többivel, olyan mint az oroszlán, külön csapása van. Mintha csak a békétlenkedő Petur bánt látnók s ballanók, amint megsebbzett nagy lelke zuhogja:

— „No ingerelj föl! — Oh, A nemzet! a hány fő, szintannyi ész. Sértsd meg csak, összetörni kész: de adj Nekí hirtelen egy jó szót s világot Teremtve összerontja ellenségidet. Nezzetek, itt is, ott is kiválnak A többi lényalok közül, miképen Egy medve több vakondok közül.”

(Bánk bán I. felvonás.)

Egyébként a főispán beszéde magvas, igen szép beszéd volt, igen halk hangon elmondva. Olyan hatalmas, imponáló alakban, ily halk a hang! Hát majd ha abban a nagy teremben megindulnak a harcok, a pro és contra vitakozások, s talán felecsapódik a szenvedélyek árja, hogy fogja azt megfékezni ilyen szelid hanggal? mert a bizottsági tagok néha párviadalt rendeznek itt szóval s némelyiknek oly éles a nyelve, hogy egy 550 holdas löherést meg lehetne vele kaszálni közszerűlés nélkül.

Egyébként lehet, hogy a főispán ur azt az elvet vallja, hogy a hanggal való harcnak vége van. Innetul munkával, tényekkel s elért eredményekkel kell harcolnunk, anyagi, szellemi, gazdasági és kulturális téren. Nagyon helyesen. Es e tekintetben ő fog vezetni, csak figyelje és kövesse a megye.

Mert van ugyan olyan nemzedék is a mágus vi-

lágban, a mely nem nemzeti instituciókat van hivatva reformálni, hanem magát frizéroztatni, lovat dresszírozni és trente et quarente ot játszani — és a közügygel mítsem törődni. — De báró F. M. nem ezek közül való. Ő az életet nem az anyagi élvezetért, hanem küzdelemért és tartalmáért szereti. Némely mágus csak azt a nagy munkát követte el életében, hogy született. A főispán ember, aki magát teremtetete. Ad multos annos!

Gondolom, mikor meghallá, hogy 33 küldöttséget kell fogadnia, felsóhajthatott: muljk el tőlem e keserű pohár. Mindamelllett mindenikhez volt nyájas, köszönő, biztató, emelő szava. Első rendben a lelki ország tisztjei, a papok deputációja vonult el. A hadsereg szemén szedett vítézi tán zúgolódtak is, hogy ez a szoknyás papi rend őket megelőzi. De ne zúgolódjanak a szép vítez urak, majd ha a muszkák jönnek, bizonyosan őket fogják előre eresztieni.

A banketteknek én nem vagyok barátja, mert azt tartom, hogy: „Qui amat vitam longam, amet mensam brevem” (Ki hosszú életet szeretne, az szeresse a rövid ebédet) mindamelllett elmentem és rám nézve ez a leg-sújtóbb része a főispáni beiktatásnak. Nem mintha én a raqout levest, vagy a hideg halafat nem szeretném, hanem mert itthon a feleségem összekülömbözőtt velem e miatt.

Mikor ugyanis megérkeztem, azzal a lesújtó kérdéssel támadott meg, hogy mit hoztam neki a főispáni ebédéről? — Semmit, felelém. — No ugyan szép ember vagy, fordult el tőlem, olyan tekintettel, mely 27 foknyi hidegnél dermesztőbb volt. — De galambom, nem ugy van ott, mint mikor itthon pasztába megyünk, hogy minden zsebünket tele tömik a gyerek számára. Lásd, ott még a járási doktor se vetemedett ilyenre, pedig ide baza bárom stancilét szokott tele pakolni alkalmilag torta-darabokkal. De minden beszédem hasztalan, mert hogy egy asszonyt, aki haragudni akar, felvilágosítson s kibékítsen éppen a saját férje: arra nincs példa a világ-történetben. Ime már két 24 órája itthon vagyok és még nem szolt hozzáam. Bizony nyájas olvasó, ha már a vármegyét elállamosítják is, nem bánom, de a házassodásnál

csakugyan jobb lenne a 6—6 évenkénti újra választás intézményét meghonosítani. De sokan áldanak!

Kajabusz.

WERTHER-LÁZ.

Írta: Dr. Wislocki Henrik.

Rousseau, kit Lord Byron „the apostle of affliction” — a bubánat apostolának nevez, a mult század hatvanas éveiben művei által korlátlan vágyódást az „általános emberi és természetes” után idézett elé, melyhez még a természet iránt való rajongás, szerfeletti érzélgéssel párosulva járult, és mely általánosan elterjedt érzélgés oly kedélyhangulatot okozott, melyről nekünk mai nap még fogalmunk sincs.

Angolországban Young és Yorick szolgálták az érzelő kedélyek számára a táplálékot, míg Németországban Lavater volt az, a kihez minden bubánatos szív menekült, és kinek émylgyós világfájdalommal telt műveit valódi élvezettel olvasták nemcsak országzszer, de világszer. Hogy minő hatással bírtak Lavater művei a mult század utolsó negyedében, azt hiszem, hogy Braconi grófné hozzá intézett egyik levelelének következő sorai legjobban bizonyítják, t. i. Braconi grófné többek közt ezt írja kedvelt költőjének: „Lelem lelke! Hajfűrtöd rám nézve ép oly becsesl bir, mint rád nézve harisnyám kötői (les cheveux sont pour moi ce que mes jarretières sont pour toi), melyeket mellékelve viszontajándékol küldök neked azon hajfűrtődért, melylyel a minap megajándékoztál.”

Ily általánosan elterjedt érzélgés mellett nem csoda, hogy Goethe „Die Leiden des jungen Werther” című és hazánkban is igen jól ismert regénye megjelenése után rögtön a kedélyeket felláztá és a sóhajjal és könynyel telt pityergő világfájdalmat fokozta. Aligha van a német irodalomnak „Werther”-en kívül még egy oly terméke, mely a társadalom minden rétegeire oly hatásal lett volna és annyira fokozta volna a minden korlátlan tulcsapongó érzélgést, melynek intenzitását alig képzelhetjük el magunknak.

dennap-
vényesül-
ságot, l-
vosi tan-
egyszers-
tanfolya-
nyokhoz-
dig az i-
sítettés-
ellen, h-
ságnak
gélyt ny-
jóvabag-
Saját re-
államk-
nemű s
1891. é-
György-
T-
Milities-
ságlag-
A
a követ-
az inté-
szepten-
és a ju-
a rend-
vétel ir-
nem m-
vettik-
testü-
magyar-
legalab-
real-ve-
lehet. E-
kötelez-
kell, h-
felel m-
A belé-
kolai
vizsgat-
intézet-
Szilvén-
bizony-
is Lé-
díjt a
gyökös-
Tankö-
forintb-
tozik
minden-
és vac-
valami
Allami
ingyet
felelő-
hiteles
tanító-
menny-
vett n-
teszne
A kép-
beirat-
figyer
a him-
letési
Utóbb-
lezett-
bizony-
25 kr-
kola;
Dr. B-
orvos-
földbi-
S an a
java-
rendz-

Melléklet a „Bácska” 59-ik számához.

den nap, a közegészségügynek nem csekély előnyére ér-
venyeshetnek. Ennek folytán felhívom a törvényható-
ságot, hogy a közalkalmazásban levő orvosokat az or-
vosi tanfolyamok inment említték előnyre figyelemzetvén,
egyszersmind az abban résztvevő óhajtok számára a
szabadon idejére szóló szabadságát, a fenforgó viszo-
nyokhoz képest a lehetőség szerint, adja meg. Ami pe-
dig az illető orvosoknak anyagi segélyben való része-
dését illeti, erre nézve nehézséget nem támasztok az
ellen, hogy a kurzusra feljövő orvosok a törvényható-
ságnak netán rendelkezésére álló alaphól mérsekelt se-
gélyt nyerjenek; az ez iránt hozandó határozat azonban
jóvalagyas céljából e helyre előzetesen felterjesztendő.
Saját részemről azonban meg kell jegyezmem, hogy az
államkincstár terhére ily javadalom hiányában semmi-
nemű segélynyújtásnak helye nem lehet. Budapest, 1891.
évi július hó 17-én. A miniszter helyett: Lukács
György, államtitkár.

Tanítóválasztás. Id. Karagits Istvánnak, Ns.-
Millitosen tanítótá történet megválasztása egyházható-
ságra jóváhagyott.

A bajai áll. tanítóképző intézet részéről
a következő közlésre kértünk föl: „A felvételi vizsga
az intézetben augusztus hó 31-én lesz. A jövő tanév
szeptember 1-én nyitják meg a növendékek beírásával
és a javító vizsgával, mely esetleg 2-án fejeztetik be;
a rendes tanítás szeptember 3-án veszi kezdetét. A fel-
vételi iránti folyamodványok, ha szegénységi bizonyítvány
nem mellékeltek, 50 kros bélyeggel látandók el. Föl-
vetéket tekintet nélkül a felekezétségre, minden oly ép-
tesztű növendék, ki a 15. életévét meghaladta, s a
magyar nyelv-, számvetés-, földrajz- és történelemben
legalább anyai jártassággal bír, a mennyi a gimnázium,
real- vagy polgári iskola négy alsó osztályában szere-
ni lehet. Ezeket felül mindenkinek, akár esik felvételi vizsga
kötettségére alá, akár nem, a megjelenésnél igazolnia
kell, hogy zenehallással bír, ki ezen tekintetben nem
felel meg, az első hó elteltével az intézetből elbocsátatik.
A beletűni kívánó növendék ezekről vagy nyilvános is-
kolai bizonyítványt köteles előmutatni, vagy felvételi
vizsgának kell magát alávetnie. Az igazgató tanácsához
intézendő folyamodványhoz eredetiben csatolandó: 1.
Születési bizonyítvány, 2. iskolai bizonyítvány, 3. orvosi
bizonyítvány, 4. szegénységi bizonyítvány, ha segélyt
is kér. (Máslatok nem vétetnek figyelembe). Tan-
díjt a tanuló nem fizetnek. Orvosi segélyben és
gyógyászati eszközök, ha szükséges, ingyen részestülnek.
Tanfolyamokról, melyek egy-egy osztályra mintegy 12
forintba kerülnek, azonban minden tanuló maga tar-
tozik gondoskodni. A köztartásban, fizetés mellett
minden tanuló részt vehet. A havidíj, reggeli, ebéd
és vacsorából álló háromszori étkezésre 12 frt. Ez,
valamint a lakásnép, havi részletekben előre fizetendő.
Állami segélyt, mely legalább évi 40 frtból, legfeljebb
ingyenes élelmezésből állandó, (évi 120 frtnak meg-
felelően) csak kitűnő előkészültségű és szegénységét
hitelesen igazoló növendék kérelmezhet. Hasonlók között
tanítók fiának előny adatik. A folyamodók az ered-
ményről augusztus 22-23-ig értesíttetni fognak s a föl-
vetett növendékek, kik javító vagy felvételi vizsgát nem
tesznek, szeptember hó 2-án tartoznak Baján megjelenni.
A kezelede gyakorló iskolájába szept. 1-én történik a
beírás. Felvetetnek az első osztályba oly éptestű
figyelműek, kik 6-ik életévüket tényleg betöltötték és
a hímlo ellen sikeresen be lettek oltva, mit szülőik szü-
letési és orvosi bizonyítványával igazolni tartoznak.
Többi a felsőbb osztályokba lépők is igazolni köte-
lezettek. Felvételi díj 1 frt, tandíj 2 frt, értesítő- és
bizonyítványdíj és írószerekre 1 frt 75 kr, könyvtáridj
25 krajcar. Az iskola négy osztályu osztatlan elemi is-
kola: egy-egy osztályba csak 10 növendék vehető fel.
Dr. Bartsch Samu, igazgató.”

Eljegyzés. Dr. Lendvay Mór, Zenta városi t.
orvos, eljegyezte Brichta Irén kisasszonyt, Brichta Mór
földbírók és megbízottsági tag leányát.

Dalestély. Filipova zenekedvelő ifjúsága f. hó
San az „Olvasókör” helyiségeiben, — saját könyvtára
javára — szavalattal egybekötött zene- és dalestélyt
rendez. Előadás után tánc.

Goethe ezen regényét Európa majdnem minden
nyelveire lefordították, számtalan röpiratok forogtak
közéjük, melyek „Werther”-t, mint valódi remekművet
ezekig magasztalták; számtalan útazata jelent meg,
így pl. nálunk Kármán, „Fanni hagyományai”. Vászorok
alkalmával „Bänkelsinger”-ek énekelték Werther „mu-
rihar-ját és a népek gyönyörűen festett képeket mu-
tatták, melyeken Werther szerelme, szenvedései és halá-
lának fömoccanatai le voltak másolva. Ezen „Bänkelsin-
ger”-ek Goethe Werther-jét rimbe szedték és valamely
egyházi dal nótájára közhelyeken énekelték, a figyelmes
hallgatók pityergése mellett. A műveltebb rendek
Werther regényét thea-estélyeken vagy magányos helye-
ken, erdőben, temetőben, rendszeren szomorufűzfák alatt
olvastak, de nem egyszer, hanem számtalanszor — éltők
fogták. Mindennek persze az volt az eredménye, hogy
a fölélvés nemcsak napirenden volt, hanem járványvá
notta ki magát, ugyannyira, hogy a lipseai városi tanács
„Werther” árulását a könyvkereskedésekből szigoruan
kiltította. Dániában egy királyi rendelet folytán Werther
példányai elkoboztattak; a milánói püspök pedig ezen
veszedelmes regény ott megjelent olasz fordításának
valamennyi példányát saját költségén megvásárolta és
elegette. Madame de Staël, szellemes francia író, ki
maga is a Werther-korszakot átélte, méltán mondja,
hogy annyi öngyilkosságot, mint „Werther” olvasása a
világ legszebb és egyszersmind legkegyetlenebb asszonya
sem okozhatott volna. Németországban három század
alatt nem pusztult el annyi ember öngyilkossággal, mint
a múlt század utolsó negyedében.

Akik Werther-rájongásokban nem mentek annyira,
hogy öngyilkosok legyenek, azok Werther öltözetét vi-
seltek, t. i. két frakkot, sárga mellényt s nadrágot és
magasszárú csizmát. Maga a szász-weimári herceg, Ká-
roly Agoston, Goethe nagy protektora, ily Werther-
öltözetet viselt és akinek környezetéből egy ily öltözet
megszerzése nem volt módjában, annak maga a herceg
szerezte be.

A Werther-epidemia által előidézett öngyilkossá-
gok egész sorát olvashatni Kntuppel J. Fr. éppen száz
évvél ezelőtt, 1790-ben, megjelent ily című híres művé-
ben: „Ueber den Selbstmord”. Ezen a helyen csak egy-
néhány esetet példaképpen említtünk fel. Egloffstein báró,
egy huszonegy éves fiatal ember föbelőtte magát s vég-
rendeletében meghagyta, hogy őt, a la Werther, éjféltkor
temessék el. — Midőn Goethe 1778-ban Weimárba jött,
egy fiatal weimári udvarhölgy, Lasberg comtesse, az Ilm
folyóba ölte magát; zsebében Werther regényének egy
példánya találtott. Halle, híres egyetemi városban pe-
dig egy cipészlegény, Wertherrel a zsebében, a ház fe-
deléről leugrott öngyilkossági szándékából.

A Werther-epidemia hatása még a beszéd-, írás-
és kifejezőmódra is befolyással volt. A művelt osztályok
között szokásos volt mindennemű levelekben a Goethe-féle
Werther-stílust utánozni és beszélgetés közben mentől
többet Wertherből idézni. Így többek közt Strassburgban
1778 körül élt egy gyógyszerész, ki az egész Werther
szóelő-szóra, könyv nélkül tudta és vevővel szemben
mindig Wertherből szedett frázisokat alkalmazott, így
pl. egy kis fiúnak, ki naponta gyógyszerért jött hozzá,
azt szokta mondani, midőn a gyermeknek édességet
adott ajándékkul: „Sag das nicht weiter, es gibt Leute,
die mir's vertübeln könnten!”

Valóban bámulatos azon hatás, melyet Goethe ezen
regénye a múlt század utolsó, sőt még a jelen század
első negyedében a különböző nemzetek minden egyes
társadalmi osztályaira gyakorolt. Önkénytelenül feltámad
bennünk azon kérdés: vajjon báró Eötvös Karthausi-ja
mily hatást gyakorolt volna a múlt század társadalmára?
Azt hiszem, hogy Werther hatását talán minden irány-
ban tulszárnyalta volna, ámbar sujet-je és annak remek
kivitele a Goethe Wertherrel való minden szigorubb
összehasonlítást kizár.

Mi már mint a távirás-sodrony, vasúti vonalak,
telefonok és házasságközvetítő intézetek korában a múlt
egyének, Werther nagyművét ronsoló hatásait, a melyet
annak idején gyakorolt, alig foghatjuk fel és legfeljebb
bámuljuk elődeink érzélgéseit.

**Vakmerő támadások pizskos röpirat
utján.** E címen a „Nemzet” a következőket írja: A
hivatásszerűleg úzótt rágalom visszautasítása, a mely
szükséges néha, oly kellemetlen, ha arra kényszerít hogy
oly egyénnel kénytelen az ember foglalkozni, a kiknek
sem személyisége, sem bármint viselt dolga a büntető
bírókn kívül másnak figyelmére nem érdemes De mikor
galád pleykákkal támadást intéznek oly férfiu ellen, aki
hosszas közpályán mindenkinek, a kivel érintkezett, csakis
becsülését vitta ki, elkerülhetlen pár szóval a forrásra
utalni, a melyből ered, s egyszerűen kijelenteni, hogy a
sértő inszinnációk egyáltalán a valószínűség meg nem felel-
nek. Gromon Dezső, a honvédelmi miniszterium államtit-
kára ellen vádaskodik legújabbán sokféle szétküldött
pamphletben bizonyos Stelezer Frigyes nevű kiszácsi,
bácsmegei fölfüggesztett evangélikus lelkész. Hogy azok-
ban a körökben, a melyekben ez egyént személyesen
ismerik, minő jelentőséget tulajdonítanak ez állításoknak,
legjobbban kiténik a bács-szerémi ágostai ev. esperességi
hivatal július 25-én kelt hivatalos értesítéséből, a mely-
ben a Stelezer Frigyes terhelő hatóság elleni erőszak,
izgatás, rágalmazás és becsültsérsítés miatti jogérvényes
vadászkodási és megfélemlítési kísérleteinek fölsoro-
lása, rendőri letartóztatásának és az esperességi közgyü-
lésen történt egyhangu megrovásának megemléstése után
kijelentetik, hogy röpiratára, valamint a netán Stelezer
részéről folytatandó közlésekre válaszolni is erkölcsi
vétség.

Felhívás. A torontálmegei községi és körjegy-
zői egyesület elnöksége ezennel közli, miszerint
az általa fenntartott „Torontálmegei községi és kör-
jegyzői szaktanfolyam” immár III-ik évében folyó 1891.
évi november hava 1-én tinnepélyesen megnyitják. Ezen
— Torontálmegeye tek. törvényhatósága által is se-
gélyezett — tanfolyamra felvétetnek azok, kik az 1883.
évi I. t. c. 6. §-ban előírt elméleti képzésüket igazolni
tudják. A felvételt iránt folyó 1891. évi október hó 15-ig
szó vagy írásbelileg lehet jelentkezni, az okmányok
eredetiben vagy hiteles másolatban melléklése vagy fel-
mutatásával a tanfolyam igazgatóságánál N. Beeskereken
a vármegye házában. A tanfolyam tartama 1891. évi
november hó 1-től 1892. április végéig terjed. Tandíj
torontálmegei 30 frt, másoknál 40 frt, mely a felvételt-
kor lefizetendő. Tantárgyak: 1. Magyar közjog (alkot-
mánytannal kapcsolatban). 2. Magyar közigazgatási jog
(kormányzati politikával). 3. Magyar magánjog (telek-
könyvi rendtartással). 4. Pénzügyigazgatás. 5. Községi
ügyvitel, számvitel és pénztárkezelés (a nemzetgazdaság,
pénzügy és államszámvetéssel ismertetésével). 6. Tiszti
iránytan. Az előadások az esti órákban és pedig d. u.
5-8-ig tartanak, úgy hogy a hallgatók e mellett a
nappali órákban, esetleg élethivatásuknak megfelelő
foglalkozást folytathassanak. A tanfolyam alapszabálya
postabélyeg bekltdése mellett bárkinek megküldetik.
Egyébként levél vagy szóbeli felvilágosítást ad alant-
írott elnökség vagy a tanfolyam igazgatója (Nagy Bees-
kerekek megyeház.). Bega St. György, 1891. július hó
15-én. Schiller Lipót, egyt. elnök.

Válasz a radisics-utcai bekltdőnek. A
következő felvilágosítást kaptuk: Az eresz-ésatornák al-
kalmazása nem a rendőrség rendelkezésén, hanem az
épitkezési szabályrendeleten alapul, mely azonban csakis
az I. és II. építési kerületre írja elő az eresz-ésatornák-
kat. Minthogy pedig a Radisics utca a III. építési kerü-
letben van, az ottani háziorvosi eresz-ésatorna alkalm-
mazása nem követelhető. Megengedjük, hogy ez bizony-
baj az ottlakókra nézve, de segíteni csak szabályren-
delet módosítással lehetne.

A zentai tamburások is hódolnak a zené-
szek ama divatjának, mely szerint az ország idegen
részeibe minduntalan kirándulások rendeznek. A jó
tamburások ezuttal kirándulásuk helyéül Kolozsvárt
szemelték ki, a hol egy pár jó bácska tambura-koncert-
ben lesz alkalmuk gyönyörködhetni a kolozsvári pol-
gároknak.

Internátus. Az újvidéki áll. polgári leányiskola
igazgatója, Nemessányi Adél, a jövő tanévre internátust
nyit a vezetése alatti intézet tanuló részére.

A bács-tiszai ármentesítő társulat e hó
28-án Zentán közgyűlést tartott, s jöllehet egész nap
vitakoztak, még sem határoztak semmit. Csaknem az
egész nap a jegyzőkönyvek felolvasása és az ebből tá-
madt vitával telt el, mert a közgyűlés a jegyzőköny-
veket kifogásolta, lévén azok kiányosan, sőt hibásan
szerkesztve, a mennyiben még a legfontosabb indítvá-
nyok és határozatok sem említették fel, a fogalmazás
pedig érthetetlen. A jegyzőkönyvek kiigazítása után már
igen kevés idő jutott a fölvetett ügyek tárgyalására.
Nagy vita folyt a miatt, hogy a választmány olyan
munkát végeztetett, a melyet a közgyűlés soha el nem
rendelt, és a mely tetemes kiadásba került: miért is
vizsgálat rendeltetett el; azt is kifogásolta a közgyűlés,
hogy intenciója ellenére a választmány jegyzőt és pénz-
tárnokot választott, a mit a kir. mérnök meg is feleb-
bezett. Kinos hatást idézett elő a jelentés, mely szerint
a földmíveléstudgyi miniszter a társulatot 500 forint bir-
sággal sújtotta, mert a költségvetést nem készítette el
a kellő időre. A heves vitában résztvettek: Tóth József
az ókánizsai kerület egykori orsz. képviselője és a
társulatnak a közelmúltban elnöke, Szabó László, Zenta
orsz. képviselője, Kozics István zentai ügyvéd, dr. Grün
baum Pál, ó-becei ügyvéd és lapszerkesztő, dr. Tri-
polszky ó-becei járásbírósi aljegyző.

Térzene Szabadkán. A szabadkai önkéntes
tüzoltó-egyesület kitűnően szervezett zenekara a napok-
ban sétatangversenyt rendezett s ezután engedve a
közönség kívánságának gyakrabban is fog rendezni.

Az újvidéki fűszeresek munkaszünete.
Az újvidéki fűszerkereskedők elhatározták, hogy ezen-
tül vasárnap nem délelőtt 11 órakor, hanem már 10
órákor becsukják boltjukat. Sok trafiktulajdonos elha-
tározta, hogy felmondja a trafikot a munkaszünet ked-
véért. Az újvidéki kereskedő-ifjúság legközelebb nagy
banketet rendez a munkaszünet örömeire.

Sürgönyzők figyelmébe. Baross miniszter
rendeletet adott ki, hogy a táviróhivatalok csak olyan
sürgönyöket adjanak ki, a melyeken a címzettnek veze-
tők és keresztnéve jól olvasható. Ha csak a vezetőknev
foglaltatik a sürgönyökön, az ilyenek csak akkor adan-
dók ki, ha a címzett nevének nyilvántartásáért 20 frt
évidíjat fizet. A Budapestre küldött sürgönyökre jó a
teljes cím és foglalkozás mellett a lakást is kiírni, mert
ha valamely kézbesítési kerületben több egyenű egység
lakik, a budapesti táviró igazgatóságnak rendelete
szerint ezen sürgönyökkel úgy fognak elbánni, mint nem
kézbesíthetőekkel.

„Hoch” az asszonyok között. A szabad-
kai izr. nőegylet egyik-másik tagját ritka lelkesedés
fogta el a napokban tartott egyleti közgyűlésen. Ez al-
kalmommal ugyanis 50 frtot szavazott meg az egylet az
üldözött orosz zsidók segélyére. Egyik egyleti hölgy
a határozat fölötti lelkesedésben azt indítványozta, hogy
a határozatot „Hoch” kiáltással üdvözöljék. Akadtak
azonban, akik figyelmeztették a lelkes honleányt, hogy
Magyarországban nem „hoch”-ozni, hanem esetleg elje-
nezní szoktak, s hogy ezt az indítványozó elfeledte,
annál csudálatosabb, mert a magyar államotlói fizetést luz.

Baja város jövő évi költségvetési terveze szer-
int az eddigi 20%-os pótladó 58 (ötvennyolc) %-ra szö-
kik föl.

Hamis pénzhamisítók. Tudniillik ők maguk
bamisak és nem a pénzük. A valódi ambár hamisság-
gal szereztek. Vidákov Néra ó-pálánki és Baracska
Lyuba szenttamási illetőségű jól ismert vásári tolvajok,
azzal csaltak ki Szávin Ácó ó-ztapári paraszttól 80
frtot, hogy adjon csak pénzt a Nérának jót és sokat,
majd kap érte még többet, csak hogy az hamis lesz.
Hanem persze csak annyit ér az, mint amit a „császár”
műhelyében vernek. A Néra tudós ember, fabrikál az
olyan finom huszasokat, meg ötös, meg tízes bankókat,
hogy elkölthetik akár Bécsben is. Nagyobb hitesség
okáért a Lyuba is odaadott 50 frtot az ó okos cimborá-
rájának. Erre aztán Szávin Ácó lépre ment és oda adta
összes pénzét, keservesen kuporgatott 80 frtját. Egy
ideig várt, hogy mikor indul már meg a bankógyár.
Egyszer aztán azt kezdte sejtetni, hogy őt alighanem
részdték. Följelentette magát és cimboráit s a csend-
őrség mindhármukat elfogta. Bankóprést ugyan nem
találtak, hanem találtak Vidákov Néránál 91 frt 37 krt
ezt lefoglalták s a cimborákat átadták a zombori tör-
vénszéknek, hol a vizsgálat folyik.

Tanító választás. Schwarz Mór monostor-
szeghi tanítót, a panosovai izr. hitközség 42 folyamodó
közül egyhangulag megválasztotta iskoláihoz tanítól.

Viziszon. Montallion József szabadkai műszö-
tanoncát, a bezdáni illetőségű Forst Gyulát pünkösdkor
egy veszett kutya megharapta, miről azonban nem szó-
lott senkinek. M. hó 28-án rosszul lett, illetve undoro-
dott a víztől, miért is orvoshoz küldték, ki a fiut a
kórházba vitette, hol július 31-én pénteken az esteli
órákban kitört rajta a düh s másnap reggel virradóra
már megszűnt élni.

Poétikus újság. Egy vidéki hetilap legutóbbi
száma valóságos himnusz zeng a munkaszünetről, itt
nyira elragadta őt az új intézmény. Izletitől adjuk any-
a cikknek egy pár első sorát: Hozsánna néked munka-
szünet vasárnapja! — Hozsánna néked, ki magasztos
eszmével felszabadít bennünket — az ipar és keres-
kedelem napszámait — a lélek-s erőelő munka örökös
fáradalmaiból! Hozsánna! Hozsánna! — Az eszme mégis
győzött tehát, s diadalra juttatá azt, miért oly lelkesült-
séggel vette fel a harcot. Az ige, melynek valósulásaért
oly forrón epedtek a munka embereinek milliói, mely
küzdelennek minden egyes fordulatát oly remegő szív-
dobogással kísérték e milliók: végre testtől. A va-
sárnap munkaszünetnek örök törvénye a felséges királyi
kéz által szentesítve hazánk alkotmányának könyvébe
lön beírva; hirdette egyuttal a civilizáció reformjának
e legkorszerűbb vívmányát stb. stb.

Bosnyák bakák utaztak szombaton délfelé
egy külön vonaton városunkon keresztül. Egy egész
zászlóalj volt s Budapestre mentek, a honnan meg 2
hétre Pilis-Csabára táborba szállnak. A táborozás után
a budapesti Florián laktanyába lesznek elszállásolva.

Zentán tisztújító közgyűlés lesz f. hó 7-én, melyen
Schlagetter Gyula megyei tiszti főgyógyász fog elnökölni.
Betöltendő lesz a II-ik számú, kézbesítői, irnoki és
esetleg a külbiztosi állás.

Szabadkán egy hatodik gyógyszerár felállítá-
sáért folyamodik Bckor Adolf okleveles gyógyszerész.

Felhívás a pénzintézetekhez, a tek. kereskedő urakhoz és nagyobb iparvállalatok tulajdonosaihoz! A folyó 1890—91. tanév végén az érettségi vizsgálatok letétele után, a zombori középkereskedelmi iskolát 15 végzett ifju hagyta el, a kik az egyszerű és kettős (olasz és francia) könyvvezetésben, a kereskedelmi és politikai számtanban, a magyar, német, szerb és francia levelezésben, az áruismerésben, valamint a kereskedelmi tudományok többi ágaiban kellő szakképzettséggel bírnak s a kik közül még négynek nincs állása. Tisztelettel és hazafias bizalommal kérem ennélfogva a pénzintézetek t. igazgatóságait, a kereskedő urakat és nagyobb iparvállalatok tulajdonosait, hogy a mennyiben intézetük, illetőleg üzletükben alkalmazni kívánják szakképzettséget és szerény feltételek mellett vállalkozó derék munkásokat, méltóztassanak ez ügyben hozzám, mint a zombori középkereskedelmi iskola igazgatójához fordulni. Meg vagyok győződve arról, hogy azok, a kik helyüket minden tekintetben megállították ez intézet falain belül, meg fognak felelni kötelességeiknek azon kívül is, az életben. Zombor, 1891. d. k. 1. j. 1. h. b. Zsulyevits Ernő a zombori középkereskedelmi isk. igazgatója.

Miniszeri gyors intézkedés. Ismeretes, hogy f. évi július hó 3-án Budapesten azon alkalomból, midőn a középiskolai tanár egyesület évi közgyűlését tartotta, deputátus kereste fel gr. Csáky Albin vallás és közoktatási minisztert s mintegy 80 középiskolára képzett tanár nevében emlékiratot nyújtottak át a miniszternek, kérve, hogy a kvalifikációs érdemre való tekintetből az állami intézeteknél betöltendő tanári állások sorrendszerűleg intézetenek, hogy ekként a 80 tanerő is, kik tanári oklevéllel bírnak, de mindegyik érdemszerű álláshoz nem jutottak, a legközelebbi kinevezéseknél sorrendszerűleg alkalmaztatnának. Örömmel konstatáljuk, hogy önméltósága a küldetését kénytelenül gyors intézkedéssel siet méltólag érvényre juttatni, mi végből f. évi július hó 25-én kelt 31745. sz. rendelettel anyamegyénk területéről is beírta már a középiskolai tanári oklevéllel bíró tanerőknek minősítvényi táblázatát s ugy bizton remélhetjük, hogy már a legközelebbi állami kinevezéseknél első sorban is jogos és méltányos figyelem lesz fordítva azon tanfőnökökre, kik eddig jobbra protezsálás hiányában — bár kitűnő képzettség mellett évek hosszú során át szerény anyagi dotációval népoktatási intézeteknél kerestek alkalmazást. S ilyen anyamegyénkben is van.

7 artézi kut. O-kanizsa mezőváros az iránt folyamodik a vármegyei törvényhatósághoz, hogy engedjék meg a községnek 7 artézi kut furatása. O Kanizsa ugyancsak el lesz majd látva artézikutvívással, ha egyszerre hetet is fog furatni.

A moholyi urbéri birtokrendezés ügyében e hó 31-ére tüzte ki a szabadkai kir. törvényszék Moholy községhezánál megtartandó helyszíni tárgyalást.

Ragadós betegségek. Legújabbban Szenttamás községében konstataáltak hivatalosan a barmok ragadós száj- és körömfájását. Zenta város határában az ugynevezett Bátka szigeten és tornyosi pusztán, a sertések között az orbánc betegség járványosan fellépett.

Israeliták elkeresztelése a btk. szerint nem büntethető. A marosvásárhelyi kir. ítéletábla mondotta ki ezt az elvi jelentőségű határozatot egyik korábbi ítéletében, a melyet a kir. kuria mint legfelsőbb ítélszék helyben hagyott s ezzel jogerőre emelt. Az érdekes ítélettel — mint a Jog írja — Rusz Jakab görög katolikus lelkész, a ki a Mózes-valláshoz tartozó Vagner Sárát megkeresztelte s a kit e miatt a btk. 53. szakaszába ütköző vallás elleni kihágás címen vontak pörbe, a vád alól fölmentette. A vádlottnak vád tárgyává tett az a cselekménye — így szól az ítélet indoklása — hogy az israelita hitfekezethez tartozó Vagner Sára kiskoru leánygyermekét, életkorától hitelt érdemlő módon való meggyőződés, szülői beleegyezés, valamint hatósági engedély nélkül megkeresztelte, nem alkotja még a btk. 53. §-ában körülírt kihágás tényálladékát. E kihágás tárgyát ugyanis az életkorának 18 dik életévét még be nem töltött kiskoru egyének az 1868-dik évi LIII. törvényeikk ellenére más vallásfelekezethez történő jogosulatlan felvétele képezi, az idézett t. c. pedig kifejezetten csakis a keresztény vallásfelekezeteknek egymás közötti viszonyosságát szabályozza, intézkedéseit tehát nem vonatkoznak egyszersmind az israelita vallásfelekezetekhez tartozó egyéneknek és a keresztelés tényével a keresztény vallásba való felvételére. Minthogy azonban Rusz Jakab görög katolikus lelkész eljárása a nem keresztény vallásfelekezeti kiskoru egyéneknek megkeresztelésére fennálló körrendelettel megegyezőnek nem mutatkozik, az iratok felettes egyházi hatóságával közöltetnek.

Temerinben önk. tűzoltó egyesület alakult, melynek főparancsnokává Fernbach Lajos választott meg. Az egyesület, melyet alapszabályai jóváhagyatnak, azonnal megkezdi működését.

Ismeretlen tartózkodásnak. Évről-évre összeszokták írni ama hadmentességi díj hátralékosok névsorát, a kik elköltöznek a községből anélkül, hogy kötelezettségüknek eleget tettek volna, avagy csak bejelentenek, hogy hova költöznek. A napokban a „Rendőri Közlöny” bemutatta az Ó Szivac községből eltávozott ilyen egyének névsorát is és ez a következő: Árva Ferenc, Eper Antal, Grünhut Ignác, Heinz János, Hofschener Fülöp, Hingl Dániel, Kiss Ferenc, Kiss János, Kuhár János, Kurez Keresztély, Lung Mihály, Lung Tamás, Lozer Péter, Markovits Ignác, Plavský Novák, Plavský Péter, Pavkov Milos, Pavkov Lázár, Puskár Mladen, Polyák Antal, Plavský Mladen, Raity Radován, Raity Lyuba, Rakin Milos, Stelhi János, Schiflis István, Schmitz József, Winterstein Henrik, Werner Péter, Wrež János, Zsakity Pavó, Zsakity Novák.

Bajai uton levő Bruck Antal féle ház, hol jelenleg Kohn L. cég fakereskedő telepe van, folyó évi november hó 1-től, összes mellék helyiséggel, bérbeadandó. Közelebbi felvilágosítással szíveségből a kiadóhivatal szolgál.

A zombori általános ipartestület f. évi július hó 30-án tartott értekezletén testületi zászló beszerzését határozván el, f. évi augusztus hó 2-án a zászlóanyai tisztfeladására id. Husvéth Istvánné urnót, ipartestületi elnökünk nejét kérte fel, ki engedve a bizottság kérelmének, a zászló ünnepélyes felszentelése napjára f. évi szeptember hó 8-ika tűzetett ki.

Városi ügyek.

A vasárnapi munkaszünet első áldozata egy bolgár kertész volt, aki a rendőrség vasárnapi elárúsítás miatt 15 frrtal büntetett meg. A városi tanács a határozatot helybenhagyta, és az most a panaszlott felebbezése folytán a miniszter által fog elbíráltatni. A miniszter határozatának kiváló érdekeltiséget fog kölesőnőzni az, hogy általa az e lapok hasábjain is sokat vitatott kérdés, vajjon a kofáknak szabad-e vasárnap elárúsítani vagy sem, eldöntést fog nyerni.

Egyházzévdnökségi ülés. Zombor szab. kir. város r. kath. egyházzévdnöksége 1891. évi augusztus 9-én délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében rendezett közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Zombor város tekintetes tanácsának f. évi 7699/kig. számú átirata, a város által lekötött évi iskolai segélyösszegre elsőbbségi nyilatkozat megadása tárgyában. 2. Zombori telekkönyvi hatóságának — Fratricsevits Béla által az iskolai alapba visszafizetett 900 frrt iránti — f. évi 3559/ülk. sz. a. törlési végzése. 3. Barthol József védnökségi ügyésznek f. évi 5. száma tett jelentése, Donoszlovits József által kért jutalomdíj megszavazása tárgyában. Időközben beérkezőndő ügydarabok. Zomborban, 1891. évi augusztus hó 3-án. Dr. Csibás Benő, polgármester, mint egyházzévdnökségi elnök.

Pályázat. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről az üresedésben levő évi 540 frrnyi járandósággal ellátott városi irnoki állásra pályázat nyitattik. Egyben felhívják a pályázni szándékozókat, hogy az 1883. évi I. sz. törvényeikkben előírt minősítésiüket és esetleg eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat 1891. évi szeptember 21-ig bezárólag Sándor Béla városi főispán ur ömeltóságánál nyújtsák be.

Zombor sz. kir. város közigazgatási bizottsága e hó 3-án d. u. 3 órakor Sándor Béla főispán elnöklete alatt ülést tartott, melyen az egyes szakelődök havi jelentéseiket előterjesztették. A bizottság megalakította az utiádó kivételre elleni felebbezés elbírálására hivatott küldöttséget, melynek tagjai lettek: Buday József, Dalmay József, Falcione Gusztáv és Vukicsévits Gy. Miklós. Az ülés befejeztével a küldöttség tartott ülést, melyen a beérkezett felszólamlásokat intézte el, utánna pedig a fegyelmi választmány.

A honvédelmi bizottság vállalkozók által betervezett többletmunkakereseti kimutatás tárgyában ma, 4-én d. e. 11 órakor a városháza tanácstermében ülést tart.

A kertészeti bizottság legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy a faiskolában termő gyümölcs leszedetvén, időről-időre a városháza udvarán nyilvános árverés útján eladassék.

Művészet és irodalom.

A dr. Ráth Pál szerkesztése alatt megjelenő „Kereskedelmi jog és ismeretek tára” havi folyóirat augusztusi számában dr. Neumann Ármán az áruvédegyekről és a szerkesztő a magyarországi postajogról értekezik, mindkettő nem csak a szakkörök, hanem a nagyközönségre nézve is eléggé érdekes alakban. A rendes rovatokban a törvényhozás és a gazdasági élet fontosabb havi eseményei vannak ismertetve.

Katonai térkép magyar nyelven. A katonai térképező-intézet által az osztrák magyar birodalomról és a megszállott tartományokról újabban készített térkép legközelebb magyar kiadásban is meg fog jelenni. Maga a katonai térképező-intézet adja ki a közös hadügyminiszterium beleegyezésével. A térkép 6 lapból fog állni és színezve, könyvomással készül. Ez a térkép nem csupán katonai célokra, hanem iskolai és magánhasználatokra is nagyon alkalmas lesz, mert a lehető legnagyobb pontossággal van elkészítve. Politikai besorolása is a legújabb adatok alapján készült és teljesen szabatos. A polgári hatóságok és iskolák fél áron, 4 frrt 50 krért szereshetik meg. Vászorra huva, fali térképül, rudak nélkül 2 frrt 50 krral, rudakkal ellátva pedig 4 frrtal drágább.

Értesítők.

Az ujbérszi pártfogósági nyilvános algimnázium 20-ik évi értesítője. Bevezetésül terjedelmes cikkben méltatja az algimnázium hivatását s közli Riltinger Antalnak „A görög nyelv kérdése” című értekezését. Az intézetnek mult tanévi történetére vonatkozó adatokat még magyar és német nyelven sorolja föl. A négy osztályban volt összesen 137 tanuló, köztük 65 magyar, 55 német, 6 szerb és egy ruthén anyanyelvű. Tanított az intézetben 5 rendes és 1 kiegészítő tanár és 6 hitoktató.

Az ó-becei községi alsófoku iparos tanonciskola értesítője. A bevezetésben Fábás József tanító elmélkedik a helyesirásnak és ipariskolának való tanításáról. Oktatásban részesült összesen 162 iparostanone, oktatott 7 tanfőnök. Az intézetben roppant nagy volt a tanoncok részéről igazolatlan elmulasztott órák száma.

A torontál megyei községi és körjegyzői tanfolyamának jelentése. Közli Balogh Károly igazgató. A 2 év óta fennálló intézet célja elméleti kiképzésben részesíteni a községjegyzői pályára készülő ifjakat. Az utóbbi tanfolyam az 1890. évi november 16-tól, az 1891. évi április végéig tartott, hallgatta 16 torontál és 4 idegen megyei ifju. Előadást tartottak: egy ügyvéd s torontálmegeyi tb. főügyész, két megyei árvaszéki tlnök, egy tb. aljegyző, egy alszámvevő és egy I. oszt. pénzügyi titkár. Tantárgyak voltak: magyar közzjog (az alkotmánytannal), magyar közigazgatási jog (a kormányzati politikával), pénzügyigazgatás, magyar magánjog (a tkvi rendtartással), községi ügyvitel, községi számvitel és pénztár kezelés (a nemzetgazdaság, pénzügy és állam számvitel ismertetésével), tisztii iránytan.

A magyar Bácska.)

Midőn szemünket Bács-Bodrogh megye kalászos rónáin legeltetjük, szemléljük azon poliglott népvégüléket, mely a Duna és Tisza közének

*) Közönségünk figyelmét felhívjuk ezen kiváló érdekű cikkre Szerk.

alsó részét képező tereket ellepi, emlékeztetünk egy borongó, de mégis édes sejtjelem csalogatja vissza messze a hajdan szentelt éveibe, tűnődve kérdezzük: vajjon így volt-e ez mindig? Vagy talán voltak idők, midőn a gabnadús Bácska vírányain szép magyar dalok zengették föl mindent; volt egy kor, melyben Magyarország gyöngye minden zegében-zugában magyar volt, hű népe szeretettel csüggött az édes magyar hazán; nemzetellenes törekvések, idegen eszmékért rajongó fanatizmus nem különözték el lakóit egymástól? — A rég elmúlt idők évkönyvei igazolják e sejtelmünket. Volt idő, midőn a Bácska magyar volt. A történeti adatok egészen gamadáljanak van kezünknel s bizonyít azon föltevés mellett, hogy ez iker-megyének lakói a török háborukat előző időkben magyarok voltak. Kétségkívül figyelemre méltó azon tény, hogy megyénk helynevei a jelzett korig magyarok. Minden kétséget kizáró bizonyosságai ez állításnak az árpádkori és későbbi okmányok, melyek a bácsmegeyi helységekre vonatkoznak; továbbá az adórajstromok, melyek megyénk helységeit egyenkint elősorolják. Megannyi magyar hangzású nevek azok. Ezekre támaszkodva, méltán mondja Pesty Frigyes történetírónk: „A török invázió nagy és szomorú változásokat idézett itt elő és a magyarság, mely folytonosan résen állott a haza védelmében és melynek testén át vonult az ellenség az ország szívébe, csak temetőt hagyott maga után, melyben az elpusztult községek magyar nevei csak mint sirkeresztek jelölték az utóknak a vesztésüket.” (Eltűnt régi vármegyék I. k. 240. l.)

Mindenesetre erős bizonyíték a Bácska hajdani magyarsága mellett a helynevek magyarsága; de ami állításunknak kétségtelen bizonyosságot kölcsönöz, az, hogy e községek lakói is tulnyomó részben magyarok voltak. Bizonyítékaim, melyekkel állításomat igazolom, közvetlen a török háborukat előző időből veszem, azon korból, midőn a balkáni népek már nyugve vonzólták a török rabigát. S azért elvélve szláv név is akad helylyel-közzel, jelölül annak, hogy hulladozva már akkor jöttek hozzánk délszlávok szorongatott hazájukból, előfutói a későbbi bevándorlóknak. — Hogy optimizmusról senki ne vádoljon, a Bácska azon részének helyi történetéből argumentálok, mely határszéli fekvésénél fogva leginkább ki volt téve a népességi vegyülésnek s melyen a magyarság ma verejtékes küzdelmek közt sanyarog. Értsem Ujvidék környékét.

Az országos levéltárban őrzött (N. R. A. Fasc. 1710. Nr. 29.). 1522. évi adórajstrom szerint *Vásáros-Várad* bácsmegeyi adózó családfői következők: Inach László, Voehtha János, Kovács Péter, Rákóczy János, Mihálffy Ferenc, Varga Kelemen, Péter borbély (barbitonsor), Kozma Imre, Dobay Imre, Mészáros Gergely, Bíró Bozso, (?) Centhko (?), Jandok István, István, Themei Illés, Bellay Márk, Radován Miklós.

Zayol község adófizetői: Sipos Márton, Laacho János, Alberth Mihály, Budakoehy (Bndakövy), Centhko (Zénko), Illkó János, Lipocho Péter, Magdó Tamás, Páskay Bálint, Páskay Döme, Voeh Radonya, Illkó Pál, Fodor István.

Mortályos községben: Bernáth, Gellért Mihály, Aleh Sebestyén, Bíró Ábrám, Boros Orbán, Gerdann Gergely, Tóth Márton, Nagy Domonkos, Róza Péter, Róza Benedek, György, Zentmicháli (Szentmihályi) Illés, Gellért Imre, Joó Lukács, Joó János, Chalázy (Kalászy) György, Korlyath (Korlát) György, Benedek Ferenc, Chiztha Tamás, Tóth Fábán, Nagy Imre, Dema Mátyás, Urbán Péter, Revéz (Révész) Bálint, Benedek Mihály.

Ugyanazon évi adórajstromban *Chemery*, ma Temerin községben már tiszta magyarok az adózók: Nagy György, Király János, Seres Benedek, Chypán (Csépanyi) Mátyás, Chypán Fábán, Gezey János, Gezey Mátyás, Békésy András, Kozma Miklós, Thelek (Teleki) Lukács, Thelek Tamás, Balogh Máté, Antal Tamás, Dese (Dezső) Gergely, Therek (Török) Bálint, Seres Bálint, Nagy Mihály, Antal Lőrinc, Fodor András, Dese Balázs, Hawasy Balázs. (J. A tót nevek elmagyarosodott tótokat jeleznek.)

Legyen elég ennyi mutatónak. Véghetetlenül unalmas volna a Bácska egyes községeit adófizetőikkel együtt egyenkint felsorolni, amint azokat az 1520., 1521. és 1522. évi adórajstromok elénk tárják. A historikusokat érdekli ez, nem a nagy közönséget. Azért csak a legjellemzőbbeket szakitottam ki, hogy a minori ad maius következtetést vonhassunk. *Vásáros-Várad*, *Zayol* és *Mortályos* ott feküdtek, hol ma Ujvidék határa elterül, megyénk legdélibb részén, a határon. S ime e határszéli falvak mind magyar nevű községek, magyar lakókkal, idegen hangzású név itt-ott akad köztük. Amit ezekről teljes joggal állítunk, még inkább áll Bács és Bodrogh megyének egyéb községeire vonatkozólag, melyek a népességi ve-

gyülem...
tisztább...
okból el...
megyénk...
csak a...
földéze...
gyar n...
midőn e...
szonyal...
birtokos...
tak jobb...
befolyás...
osztály...
gen ne...
ség ne...
delgetet...
lazánk...
középk...
magyar...
magyar...
ajku pa...
zadokba...
loda la...
midőn...
beszéde...
gyarul...
Ez...
konkluz...
magyar...
nyaira...
megdön...
nyugsz...
közül...
küdtek...
S azért...
hajdan

188...
tásat sz...
tári egy...
uj könyv...
nek elké...
A l...
napján a...
cione Ná...
tartott...
év lefoly...
1889-ik...
dített...
és szer...
lett küz...
Az...
szesen 4...
vekre 2...
kr, végre...
Ha...
tetett öss...
449 mü...
194 mü...
Nye...
594 köte...
64 köte...
szeresek...
2282 mag...
20405 kö...
2817 kö...
pótlítzeth...
Saj...
dacára a...
száma ne...
1889-ik...
tagja, 18...
havi tag...
Vég...
kellőleg...
szerint a...
pénztárba...
pénztárba...
A ké...
a választ...
frrban, a...
meg, és a...
vény me...
A v...
Heizler F...
35 frrtal...
tudomás...
ról gondos...
tanitbasso...
Végül...
tan, hogy...
poritása...
nek, ugy...
keztében...
a választ...
hogy a...
körében...
tarja, teg...
lentést. Ne...
indítványa...
könyvtárba...
könyvtárba...
Befeje...
ben a tisz...
bor, igazg...
Gergely, p...
Zsuffa Vinc...
dr. Spitzer...
György, Be...
vizsgáló bi...
Károly és...

lékeztünk nem voltak úgy kitéve s ezeknél még tisztábban megtartották magyar jellegüket. Ez okból elégnék tartjuk egyszerűen fölemlíteni, hogy megyénk egyéb községei a jelzett korban nemcsak névre voltak magyarok, hanem, amint a föntidézett három évi adóajlajstromból kitűnik, magyar nép lakta azokat. S talán nem tévedünk, midőn ennek okát részben a középkor állami viszonyai kereszük. Az egyházi és világi földbirtokosok, kik a szó szoros értelmében urai voltak jobbágyaiknak, ezek nemzetiségére is hatalmas befolyást gyakoroltak. S minthogy a földbirtokos osztály magyar volt, a parasztok, kik itt-ott idegen nemzetiségűek voltak, idővel uraik s a többség nemzetiségével egybeolvadtak. Azokat a dédelgetett nemzetiségi szabadalmakat, melyek ma hazánkban páratlan szabadsággá fajulnak, a középkor nem ismerte. Magyar volt a földesur, magyar a papság, ott, hol a népség többsége magyar volt, magyarrá kellett lennie az idegenajku parasztnak. Így volt ez még a későbbi századokban is. Pl. köztudomású dolog, hogy Kalocsa lakói Patachich érsek magyarosította meg, midőn botbűntetés terhe alatt eltöltötte a szláv beszédet s ma Kalocsa lakosai kizárólag magyarul beszélnek.

Ezzel óhajtottam magyarázatát adni azon konklúzióknak, hogy a török háborúk előtt Bácskát magyar nép lakta. Magyarázatom a kor viszonyaira és jogi felfogására alapítom. Különben megdönthetetlen, mert teljes hiteli okmányokon nyugszik azon állításom, hogy megyénk községei közül még azok is, melyek a határszéleken feleltek, magyarok voltak, magyar nép lakta azokat. S azért teljes joggal állítom, hogy a Bácska hajdan magyar volt.

Érdújhelyi Menyhért.

A városi könyvtár jelene és jövője.

IV.

1889-ik évben mi sem történt, mi a közgyűlés tartását szükségessé tette volna, azért nem is volt a könyvtár egyletnek közgyűlése, mindazáltal a választmány az új könyvek beszerzésére és a követő év költségvetésének elkészítésére nézve intézkedett.

A legutolsó közgyűlés 1891. évi május hó 10-ik napján alulit mint egyleti elnök előlétele alatt, dr. Falcione Nándor igazgató és számos egyleti tag jelenlétében tartott meg, mely alkalommal az igazgató a két utolsó év lefolyásáról kimerítő jelentést adott, mely szerint az 1889-ik évben könyvek beszerzésére 455 frt 17 kr fordított, ebből magyar könyvekre 318 frt 12 kr, német és szerb könyvekre 36 frt 99 kr, végre franciákra 18 frt lett kifizetve.

Az 1890-ik évben pedig könyvek beszerzésére összesen 420 frt 43 kr fordított, ebből magyar könyvekre 267 frt 55 kr, németre 116 frt, szerbe 30 frt 34 kr, végre franciákra 5 frt 54 kr adatott ki.

Ha most mind a két évet egybe vesszük, beszerzetett összesen 643 mű 873 kötetben, ebből szépirodalmi 449 mű 567 kötetben és tudományos vagy közhasznú 194 mű 306 kötetben.

Nyelvre nézve pedig beszerzetett magyar 469 mű 594 kötetben, német 101 mű 201 kötetben, szerb 59 mű 64 kötetben és francia 14 mű 14 kötetben. Ezen beszerzésekkel a könyvtár az utolsó 1890-ik év végével 2822 magyar művel 3904 kötetben, 11967 német művel 2045 kötetben és 1612 szerb, latin, francia stb. művel 2817 kötetben, rendelkezett. Az új könyvek a VIII-ik poltüzetben az egyleti tagokkal közöltettek.

Sajnálattal jelentette továbbá az igazgató, hogy a könyvtár emelkedésének, az egyleti tagoknak száma nem növekszik, inkább apadóban van, ugyanis 1889-ik évben volt az egyletnek 170 rendes és 22 havi tagja, 1890-ik évben pedig csak 156 rendes és 17 havi tagja.

Végül a jelentésből kitűnik, hogy a múlt két évi, kétféle átvizsgált és helyeseknek talált számadások szerint az egylet az év végével 1666 frt 84 kr készpénzzel rendelkezett, mely összeg a zombori takarékpénztárban van gyűmölésözöleg elhelyezve.

A közgyűlés alkalmával a folyó évi költségvetés a választmány előirányzata alapján a szükséglet 1200 frtban, a fedezet pedig 2456 frt 14 krban állapítottatott meg, és a pénztárnoknak számadására nézve a felmentvény megadott.

A választmány azon intézkedése, mely szerint Heiszler Ferenc könyvtárkezelőnek díja a jövő félévre 25 frttal szaporíttasson, azon hozzáadással jóváhagyólag tudomásul vétetett, hogy a nevezett tartozik oly segédnő gondoskodni, akit, a kezelést illetőleg, jövőre betanítasson.

Végül Rombay Dezsó tagtárs azon indítványa folytán, hogy a részvét és általánosan tagok számának szaporítása tekintetéből nyilvános felolvasások rendeztesse, úgy Pribil Ernő tagtársnak azon indítványa következtében, hogy a fenti célból nők is választassanak be a választmányba, megbízatott az egylet választmányára, hogy a tett indítványokat illetőleg saját rendelkezési körében intézkedjék, amennyiben pedig szükségesnek tartja, tegyen az egylet közgyűlésének véleményes jelentést. Nemkülönböztetve elfogadott az elnöknek azon indítványa, hogy a helybeli lapokból egy példány a könyvtárban fentartassék és az év végével bekötve a könyvtárban elhelyeztessék.

Befejeztül megtartott az alapszabályok értelmében a tisztújítás, mely szerint elnökül Grosschmid Gábor, igazgatóul dr. Falcione Nándor, jegyzőnek Buday Gergely, pénztárosnak Csarsch Sándor, könyvtárnoknak Zsuffa Vince és dr. Balogh Ernő, választmányi tagokul dr. Spitzer Mór, Pribil Ernő, Dömötör Pál, Mihályovits György, Bergmann Agost és Lippert Ferenc, egy számvető bizottságnak dr. Schuller Simon, Esztergamy Károly és Malesevit Miklós választottak meg.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Falcione Gusztáv és Rombay Dezsó egyleti tagok kérték fel.

Már most, ha könyvtárunk a már megkezdett irányban halad, mindenesetre üdvös jövődöt jósolhatunk részére.

Könyvtárunk több tekintetben kettős életű, mert részben hatósági, részben pedig magán természetű; ilyen fentartása is, mert a városi hatóság fizeti a kezelőt és adja a könyvtári helyiséget, ellenben társulati uton történik kezelése és a könyvek beszerzése, minthogy az egylet tagjai választják és látják el utasítással a kezelőt, és közegei választják a beszerzendő könyveket is. De kettős jellegű maga a könyvtár is, mert noha tulnyomó része a szépirodalomnak hódol, de a kisebb rész mégis hasznos és tudományos művekből áll. Mint- hogy pedig most már alkalmazást nyert azon elvirány, hogy egy hatósági könyvtár nem állhat merő ephemer mulattató művekből és hogy tekintetbe véve a hatóság- nak a közművelődés terjesztése érdekében kötelességét, könyvtárának hasznos és tudományos művekkel is ellátva kell lenni; figyelembe véve továbbá azt is, hogy minden könyvtár belbecsének értéke nem annyira könyveinek számától, mint inkább azok tartalmától feltételeztetik; könyvtárunk belbecsére is napról napra növekszik és még inkább fokozódni fog, mentől jobban szaporodik száma a maradandó besű könyveknek.

Sajnos, de mégis üdvös hatás, hogy a könyvtár könyveinek beszerzésénél több nyelvre kell tekintettel lennünk. Hogy a magyar, mint az állam nyelve, első sorba helyeztetett, ez csak öröndetes jelenség, mert ezáltal mindenkinek alkalom adatik magát az állam, illetőleg anyanyelvén kiművelni, azonban éppen az utóbbi okból nincsen elhanyagolva a német és szerb nyelv sem, mert tudjuk, hogy a könyvtár tulnyomó része most is még német; de a szerbek sem panaszkodhatnak, mert bátran állíthatom, hogy kevés könyvtár van (talán egy sincs) az országban, mely annyi szerbnyelvű művel dicsekedhetik, mint könyvtárunk. Legutolsó időben a francia nyelvre is kiterjedt a társulati választmányának figyelme, mi annál öröndetesebb, mer a francia művek olvasásának vágya közönségünkben növekedőben van, mi csak a közművelődés emelésének tanúsága lehet. De térjünk át könyvtárunk hiányaira is.

A közművelődés szempontjából egyik fő hátránya könyvtárunknak, hogy nem nyilvános, mert annak használata csak az egyleti tagoknak van fentartva, de ha megdondoljuk, hogy mily nagy költséggel jár a nyilvános könyvtárak fentartása és hogy mily csekély azon összeg, mely könyvtárunkat bárki számára megnyitja, ezen kifogást lényegesen egyelőre nem tekinthetjük.

Nagy hátránya továbbá könyvtárunknak, hogy a közönség legnagyobb része azt most is csak mulattató intézetnek, illetőleg közönséges kölesönkönyvtárnak tekinti, holott annak közművelődési intézetnek kell lenni, mert habár a szépirodalom is nagy emeltyje a közművelődésnek, de egyedül azon haladva, alig érhetünk célt, és csak a komoly tanulmány az, mely alapot adhat a közművelődésnek.

Igaz ugyan, hogy a mulattató könyveket, bármely nyelvűek legyenek, nem nélkülözhetjük, mert a tulnyomó része az egyleti fizető tagoknak az olvasásban csak szórakozást keres, és főleg mert azoknak nagy része nőkből áll, akik nem annyira tanulni mint mulatni akarnak, és mondhatom igen sajnós, hogy városunk férfi világa igen gyéren foglalkozik könyvtárunk mulató részével is, sőt vannak olyanok is, a kik neheztelve veszik, hogy a választmány a pikáns irodalmat a könyvtár könyvsoraiból száműzte. Azt is méltán sajnálhatjuk, hogy társadalmunknak egész osztályai léteznek, melyek nevét hasztalan keresik a társulati olvasó tagok névjegyzékében. Ezekre nézve előnyösnek tartanám, a közfigyelmet a könyvtár érdekében nem csak ébreszteni, de ébren is tartani, mi leginkább a nyilvánosság terén történhetne, és pedig két irányban, először figyelemzetes, másodsor a régi, mint az újonnan beszerzett könyvek címeinek és tartalmának időnkinti rövid ismertetése által.

Azonban legtöbb panaszra az ad okot, és valódi nagy hátránya a kezelésnél, hogy ritkán kaphatók a kívánt könyvek, így megtörténhetik, hogy épp az új könyvekhez csak hónapok leforgása után juthatunk. Ennek fő oka a közönség gondatlanságában rejlik, mert vannak többen, a kik a kiolvasott könyveket hetekig, sőt hónapokig hagyják maguknál merő hanyagságból heverni, és nem küldik vissza a könyvtárba, hogy mások e részbeni kívánsága is kielégíthetessen. Ennek orvossága a nyilvános figyelemzetésen kívül, csak ovatos, de szigorubb alapszabályok hozatala lehet, sőt a több kötetből álló, vagy drágább, nagyobb kiterjedésű művek, csak kivételes esetben az igazgató engedelmével lehetnének hazavihetők.

Végül valódi hiánya még könyvtárunknak, hogy ez ideig a krónikára és a kéziratok gyűjtésére mi figyelem sem fordított és ezen ága a könyvtárnak, végték elhanyagoltott. Egyetlen egy folyóirat, vagy más lap példánya sem tartatott fel az utókornak, még nagyobb mértékben felejtettek meg a kéziratok gyűjtéséről, milyenek például a családi okmányok és iratok, levelezések, hatósági intézkedések, közművelődési események és száz meg száz efféle, de ezen is még segíthetünk.

Ha a jövődöbe tekintünk, a jövő kezelése a könyvtárnak igényli a legtöbb figyelmet és gondot, és mindent el kell követnünk, hogy az jövőre is szakavatott, hű kezeben maradjon. Heiszler Ferenc a mostani kezelő elismerést érdemel a hatóság részéről, úgy mint az olvasó közönség részéről is, hogy oly buzgón és lelkiismeretesen kezelte hosszú évek során könyvtárunkat. De Heiszler is halandó, és mindennap öregebb lesz, hozzá begyakorlott utóda nincsen, megbettedése esetén a könyvtárat bezárni kellene, és a kifizetett fizetésért alig is fog találtatni megbízható utódja.

Az első lépés megtörtént, a társulati választmány elismerte Heiszler érdemeit, és fizetését a folyó félvtől kezdve évenként 50 frttal toldotta meg, azon hozzáadással, hogy oly segédnő tartozik gondoskodni, a kit majd az idők során betaníthat. Azonban mindez elégtelen, és komolyan kell gondoskodnunk könyvtárunk jövődójéről, mert a rossz kezelés megölje minden könyvtárunk.

Ha mindazt mit mondtam komolyan fontolóra vesszük, kétséget nem szenved, hogy eljövend az idő, mikor a követő nemzedékek halásan fognak működésünkre visszatérteni, mert jelen is már nem messzi az idő, melyben az egész intézet áldást hozólag működhet a közművelődés szolgálatában. De addig is örködnünk és gondoskodnunk kell,

mert még mindig igaz mit a híres római író, kétezer évvel ezelőtt mondott:

Magna tutela stant et vigent omnia, cito ac repente dissiliunt.

Grosschmid Gábor.

Közgazdaság.

Változások a vasuti tarifában. Kiltás van némi módosításokra a zónatarifában. A multkor már megirtuk, hogy valószínűleg 17 zónába lesz az ország állam-vonathálózatának területe beosztva s most a „M. Pénzügy“ egyéb változtatásokat is jósolgat. E szerint ugyanis az illetékes körök a személyforgalmi bevételek emelkedési arányával ez idő szerint már nincsenek megelégedve s ezért utasították a magy. vasutak egyes állomásait, hogy állapítsák meg statisztikailag, mi az oka annak, hogy a forgalom emelkedésével nem tart lépést a bevételek szaporodása. A beérkező vélemények hatása alatt — a lap szerint — a menetdíjakat valószínűleg föl fogják emelni, másfelől pedig a vasutak kiadásait csökkentésére fognak törekedni, sőt a pályafüdtartási kiadásokat már is fel-függesztették. — Az idézett lap híre elég fontos és komoly arra, hogy a kormány annak valósága felől nyilatkozzék.

Regalebérlok vasárnapja. A kereskedelmi miniszter a napokban magánkihallgatáson fogadta a regalebérlok országos értekezletének elnökét, ki az országos értekezlet nevében és megbízásából memorandumot nyújtott át a pálinkaméréseknek a regale bérletek lejártáig a vasárnapi munkaszünet alól való kivétele tárgyában. A miniszter ama kijelentését, hogy az ügyet a pénzügyminiszterrel beható vizsgálat alá veszi s igyekezni fog a közérdeket és a bérlok érdekeit összehangzásba hozni, megnyugvással vette tudomásul a küldöttség.

Zóna a volt osztr.-magyar állam vasuton. Az osztrák-magyar államvasut-társaság magyarországi vonalainak államosítása folytán, f. é. augusztus hó 1-én, ezen vasutnak jelenleg fennálló személy- és podgyátúdszabása, az összes pótlékokkal együtt, hatályon kívül helyeztetik, s ezek helyett említett napon, a m. kir. államvasutak vonalain fennálló zónadíjszabás lép életbe.

Szerkesztői üzenetek.

Imre J. Apatin. Nem éppen rossz dolgok, de azért látszik, hogy kezdő poétai kezékből származnak. Ugy a tartalom, mint a külalak gyenge még. A fordításban nem sikerült pl. visszaadni az eredeti hangulatát, ami pedig a fődolog. — De azt hisszük, a hol ezek termettek, teremnek ott majd később jobbak is.

B. E. Válás. Mostani alakjában bizony nem közölhetjük. Ajánljuk önnek Horác e műveit: nonum prematur in annum Gyeges átdolgozást igényel.

F. M. Bogván. Sziveskedjék tudósításával alkalomadtán beköszönteni. Ha megismerkedünk ilyképen s tudósításai használhatók lesznek, igen szívesen indítjuk meg a tiszteletplédyt. Az első látogatást önnek kell tennie s nem nekünk.

V. M. Ö. Verhász. Kívánsága szerint történt.

Naptár. Augusztus.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
4 Kedd	Domonkos hv.	Domonkos	23 Fókáz vt., Tr.
5 Szer.	Havi B. Assz. Oszwald		24 Krisztin vt.
6 Csüt.	Urunk szine v.	Urunk sz. v.	25 Anna, Olimp.
7 Pént.	Kajet hv.	Donát	26 Hermolans

Felölő szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-üggyvéd.
Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Hirdetés.

A kis-hegyesi nagykorcsma épület italmérsi jog nélkül f. évi augusztus hó 18-án d. e. 9 órakor 1891. évi szeptember hó 1-től három egymásután következő évekre és pedig 1892. év végéig feltétlenül, azután pedig feltételesan hasznosbérbe adatik a községházánál nyilvános árverés útján. Árverezők 10% bánatpénzt letenni tartoznak, kikiáltási ár 300 frt. 3-1

3341. szám.

fig. 1891.

Árlejtési hirdetmény.

Vármegyei alispán ur önagságának f. évi 18404. számú határozatával a zsabylai fősolgabírói és szolgabírói laképületeken, ugy a szolgabírói hivatal épületén szükségessé vált tatarozási és javítási munkálatok elrendeltetvén, — ennek árlejtés utjání biztosítására határnapul 1891. évi augusztus hó 16-ának délelőtti 9 órája tűztetik ki.

Miről versenyezni szándékozik azzal értesítetnek, hogy a műszaki okmányok alulírott szolgabíróiságnál betekintheők.

Versenyzők által az árlejtés megkezdte előtt a kikiáltási ár 564 frt 58 krnak 5%-a készpénz, avagy óvadékképes papírban alulírott kezeihez leteendő.

Zsabylán, 1891. évi augusztus hó 1-én.

Zákó Milán,
fősolgabíró.

Hirdetmény!

Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a zombor-bezdáni vármegyei kongótégla-útjának kijavítása után felhasználatlanul fennmaradt, kiselejtezett és az említett műtűnek mentén a 3. számú kilométer oszloptól kiindulva a 20. számú kilométer oszlopig terjedőleg elfekvő kongótégla, illetőleg rendetlen idomokban elfekvő törmelék anyag **nyilvános árverés útján** fog eladatni; aminek határnapjánul — a helyszínére folyó évi **augusztus hó 15-ik napjának (szombat) délutáni 1 órája és a szükséghez képest a következő nap, vagyis vasárnapja is kitűzetik.**

- Az árverezők a következőkről tudósíttatnak:
1. az árverés a mondott időben a nevezett műtűnek 3. számú kilométer oszloptól veszi kezdetét vagyis a Rátay-féle szőlőtől kiindulva — Bezdán község felé terjedő irányban fog folytatattatni;
 2. az egyes részekben felhalmozott kongótégla mennyiség, valamint az ott ugyancsak elfekvő törmelékanyag csakis egyes rakásuként fog eladatni — igen előnyös ajánlat mellett a kilométer oszlopok között fekvő anyag egyszerre is árverés alá bocsátható;
 3. a kérdéses téglanyag a fentiek szerint mindenkor a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fog eladatni — amennyiben a kifizetés nem történik meg — úgy az árverés ajból megtartandó;
 4. az árverést Schlüsler Ferenc vármegyei útbiztos, az ottani útmester közreműködésével ejti meg;
 5. a vételár a helyszínén azonnal a most nevezett útbiztos kezeihez lézen lefizetendő, és végre
 6. ha a megnevezett anyag a műtűről az árlejtés napjától számított és ezennel kitűzött 8 napi záros határidő alatt el nem bordatik — úgy a vevő kárára újból eladatik avagy költségére onnan el fog bordatni.
- Kelt Zomborban, 1891. évi július hó 28-án.

Schmausz Endre,
alispán.

2-1

3064. szám.
1891.

Hirdetmény.

Parabuty község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhírré teszi, hogy az 1886. XXIX. és 1889. XXXVIII. t. c. ben előírt helyszíni eljárás végett **1891. augusztus 24-ik napján** a községben megjelenend.

- Felhívatnak ennél fogva:
1. mindazok, a kik a községben lévő valamely ingatlanhoz a telekjegyzőkönyvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárási bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjoguk bekebelezését a fent kitett határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszaközölni; vagy az 1886. XXIX. t. c. 15-18. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 15. §-ai értelmében az átírásra szükséges adatokat megszerzeni iparkodjanak, és azokkal igényüket a bizottság előtt annak a községben teljesítendő működése folyamata alatt igazolják, avagy oda bassanak, hogy az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert ellen esetben jogaikat ezen előnyös uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékengedély kedvezményétől elesnek;
 2. mindazon jelzálogos hitelezők, és azok, a kiknek javára egyéb nyilvankönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvankönyvi jogok tényleg már megszűntek, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmeznek, vagy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a szerkesztő-bizottság előtt megjelenjenek, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.
- Hódsághon, 1891. évi július 27-én. 3-2

Rajcsich Dániel, Dr. Luehkovitz Gábor,
kir. tlkvető, betét szerkesztő kir. albiró.

5507. szám.
kig. 1891.

Pályázati hirdetmény.

A vajszkai körjegyzőségénél megüresedett irnokai állásra pályázatot nyitok. Folyamodók felhívatnak, hogy kellőleg felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi augusztus hó 28-áig hozzáam nyujtsák be.

Évi fizetés 480 frt.
Kelt Hódsághon, 1891. évi július hó 30. án.

Főszolgabíró ur szabadságon:
MÜLLER BÉLA,
szolgabíró.

Mérnököknek

kitűnő német szakmunkák és műszerek olcsó áron — akár részletre is — eladatnak.

Özv. Pető Pálnénál,
Zomborban.

Átköltözés és szállítás

a város bármely részéből annak bármely részébe, valamint belföldről külföldre és viszont,

belül kárpitozott és

zárható francia módszer szerinti **bútorszállító-kocsikkal.**

Minden városban képviselve.

Hivatalnokok és a katonaság jelentékeny előnyben részesülnek.

Spitz és Neumann,

Zomborban,
(a nagy szerb-templom átellenében). 5-1

2-2

5. szám.
kzgy. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Csonopla községében betöltendő és f. é. szeptember hó 15 től kezdve a községi pénztárból havi előleges részletekben fizetendő o. é. 400 frt készpénz fizetéssel és 50 frt lakbréllal javadalmazott német tannyelvű róm. kath. vallású és 1., 2. és 3. osztályu tanítói állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A megválasztandó köteles az ismétlő iskolát is külön fizetés nélkül tanítani és állását f. évi szeptember hó 15-én elfoglalni.

Az ezen állást elnyerni óhajtok felkérteknek, miszerint néptanítói képesíttségüket, életkorukat, erkölcsi és társadalmi előéletüket, úgy jelenlegi foglalkozásukat igazoló hiteles okiratokkal felszerelt kérvényeiket **folyó évi augusztus hó 20-áig** a róm. kath. egyház kertileti esperesi hivatalhoz Bezdánba, a csonoplai róm. kath. iskolaszékre címezve annál inkább nyujtsák be, mert a később beadandó kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A választás augusztus hó 23. án d. u. 3 órakor fog megtartatni és folyamodóknak a községben való személyes megjelenésük előnyükre szolgálhatand.

Csonoplán, 1891. július hó 31. én.
Deák Andor, Mayer Nándor,
iskolaszéki jegyző. 5-2 iskolaszéki elnök.

Egy szép, jó és rövid
Stahl-féle
zongora eladó.
Értesítést a kiadóhivatal ad.

Gyakornok kerestetik.

Hegedüs József városi gyógyszer-tárában Zomborban fölvetetik egy jó családból lévő ifju, aki a 6-ik gymn. osztályt elvégezte, **gyakornokul.** A kedvező föltételek nála tudhatók meg. *-1

Pályázat.

Ó-Sztapáron (Bácsvármegye) egy ujonnan szervezett magyar-német tannyelvű r. kath. osztatlan népiskolához tanító szükséges. Fizetése 400 frt o. é. havi előleges részletekben a községi pénztárból és alkalmas lakás, melyért az ismétlő iskolában is tanítani köteles. Dalmát vagy szerb nyelv tudása nagy előnyül szolgál. Kellőképp felszerelt s nyelvismereteit feltüntető kérvényét kiki a főtiszt. esperes-hivatalra címezve **augusztus 20-ig** Prigl.-Szent-Ivára küldje. A megválasztott állását szeptember hó 1-én elfoglalni tartozik. Ó-Sztapáron, 1891. július 24-én.

Az iskolaszék.

Zombor, 1891. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Pályázat.

A filipovai (Bács vm.) róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött német-magyar tannyelvű első osztályu rendes tanítói állásra **augusztus hó 10-ig** pályázat hirdettetik.

Javadalma 400 frt és egy szobai szabad lakás. Felszerelt kérvények a róm. kath. iskolaszékre címezve, alulirtozh Filpovára küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

MARTIN JÓZSEF,
esperes plébános.

3-3

Kiadó lakás.

A zombori takarékpénztár bérházában az első emeleti saroklakás, 4 utcai szoba, nagy előszoba, konyha, kamara stb.

1891. november 1-től

bérbe adandó.

Bővebb értesítést ad a

zombori takarékpénztár igazgatósága.

3117. szám.
tkvi 1891.

Hirdetmény.

Rácz Militics község tkvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhírré teszi, hogy az 1886. XXIX. t. cikkben előírt eljárás végett **1891. évi augusztus 24-ik napján** a községben megjelenend.

- Felhívatnak ennél fogva:
1. Mindazok, akik a községben lévő valamely ingatlanhoz a tkvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárási bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjoguk bekebelezését a fent kitett határidőig a tkvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszaközölni; vagy az 1886. 29. t. c. 15-18. §§-ai értelmében az átírásra szükséges adatokat megszerzeni iparkodjanak, és azokkal igényüket a bizottság előtt, annak a községben teljesítendő működése folyamata alatt igazolják, avagy oda bassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert ellen esetben jogaikat ezen előnyös uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékengedély kedvezményétől elesnek.
 2. Mindazon jelzálogos hitelezők és azok, a kiknek javára egyéb nyilvankönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvankönyvi jogok tényleg már megszűntek, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmeznek vagy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a szerkesztő bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.
- Hódsághon, 1891. évi augusztus 1-én.

Tepliczky Nándor, Rapp Fülöp,
kir. albiró. 3-1 kir. s. tkönyvvezető.

5461. sz.
tkvi 1891.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Weidinger S. és Zs. zombori cég végrehajthatónak Gärtner Ferenc örökösök végrehajtást szenvedők elleni 59 frt 64 kr tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, Keryajja községben és annak határában fekvő, a keryajjai 232. sz. tkvben Gärtner Ferenc névén álló s A. I. alatt foglalt (474-475/b) hr. s 236. ö. i. számú házra és 42 1/2 ö. beltelekre 403 frtban; továbbá az ugyanott A. I. sorszám alatt foglalt 7929 hr. számú 928 ö. öles szántóra 133 frtban; és 8340 hr. számú 206 ö. öles szántóra az árverést 47 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1891. évi augusztus hó 21-ik napján délutáni 10 órakor** Keryajja község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becslésének 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényeikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1891. évi április hó 23. án.

A zombori kir.-törvényszék mint telekkönyvi hatóság

Radány Péter,
kir. trvszéki bíró.